

Marcelijus Martinaitis

Pelenų antelė

Pjesės lėlių teatrui

Skaitmeninta iš knygos:
Marcelijus Martinaitis. Pelenų antelė. Pjesės
lėlių teatrui. Vilnius: Vaga, 1980.

ISBN 978-5-430-06051-0

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Turinys

Kur pasakų pabaiga?	3
Pelenų antelė	7
BROLELIS IŠVYKSTA Į KARĄ	9
PIKTAS RAGANOS SUMANYMAS	25
BROLELIO KERŠTAS	37
Avinėlio teismas	49
PROLOGAS	50
I DALIS	52
II DALIS	66
III DALIS	84
Žemės duktė	102
PROLOGAS	103
EGLĖS PAGROBIMAS	106
DEVYNERI METAI	113
DREBULĖS IŠDAVYSTĖ	131

Kur pasakų pabaiga?

Šioje knygoje nepapasakosiu naujų, dar jums nežinomų pasakų. Nėra nei vieno vaiko, nei vieno suaugusiojo, kuris nežinotų trijų gražiausių mūsų pasakų: apie Sigutę, apie Elenytę ir Jonuką, apie Eglę ir Žilviną. Todėl ar verta rašyti pjeses apie tai, ką visi puikiausiai žino? Juk vis tiek gražiau neparašysiu, negu kad per tiek amžių pasakojo žmonės.

Noriu papasakoti ką kita: ne pačias pasakas, kuriose negaliu pakeisti nė žodžio, o tai, ką iš jų supratau gyvendamas, prisimindamas vaikystę.

Tą pačią pasaką kiekvienas pasakoja kitaip, kitu balsu – ir todėl jos neatsibosta. Kiek žmonių, tiek sigučių, elenyčių, žilvinų. Todėl pasakos ir neturi pabaigos, jų neužmiršti visą gyvenimą, kaip ir vaikystės, iš kurios ateini į pasaulį.

Pasakos nėra vien tik vaikams, kaip kartais atrodo. Dar iš vaikystės atsimenu gyvų žmonių, o ne radijo pasakojamas pasakas. Kaip tai buvo nuostabu: pasijusdavai lygus su suaugusiu, nes jis per

pasaką pasakodavo gyvenimą, visa tai, ką patyrė ir suprato, kas jį taip jaudina, užima kvapą.

Aš, kaip tie seneliai, jau neturiu ilgo ažuolinio stalo ar didelės krosnies, ant kurios vakarais galėčiau susodinti vaikus ir jiems pasakoti. Ir vaikų tiek neturiu. Išpasakojau viską rašalu šimtui popieriaus lapų Vilniuje, penktam aukšte, žvelgdamas į senamiesčio stogus. Ant tų stogų jau krenta sniegas, o prie Neries vaikai lesina žiemoti į miestą atskridusias anteles.

Žiūriu į tas margaplunksnes ir galvoju, kuri iš jų Sigutė? O gal ji jau užmiršta, niekas jos nesigaili? Kaip ji gailiai atrodytų su savo varganais marškinieliais tarp mašinų, kaip ji nedrąsiai eitų gatve su karvute, kaip bijotų šviesoforų! Taip tęsiasi vaikystės pasaka, ją matai ir mieste, kur negyvena jokia Sigutė... Štai koks gražus dalykas yra pasaka, kaip ji yra visur ir niekur, kaip ant nuogo šaligatvio pamatai gražiausias pievas, Elenytę su Jonuku, kurių, eidami pro šalį, niekas ir nemato. O pasaka padeda matyti...

Man dabar atrodo, kad visas tris pasakas parašiau apie save. „Pelenų antelė“ yra apie vaikystę, rodos, kažkada tikrai taip buvo mano gyvenime. Esu basas ėjęs per šalnas, mačiau prajojančius kareivėlius, pažinojau piktus žmones, ir man atrodydavo, kad dėl jų rudenį mus palieka paukščiai, kad dėl

jų ateina žiema. Paskui vėl pasirodydavo antelė, ir viskas atgydavo, ir piktų žmonių nelikdavo. Pati gamta, jos gyviai ir augalai, rodos, bausdavo arba atleisdavo, veikdavo žmonių gyvenimą, nugalėdavo piktąsias jėgas.

O pasaka apie Elenytę ir Jonuką, pagal kurią sukūriau „Avinėlio teismą“, yra apie jaunystę, apie jos pasakiškus troškimus. Kas būtų, jeigu patikėčiau pasaka ir tapčiau „karalium“, jeigu savo „dvare“ priglausčiau Elenytę su Jonuku? Ar gera man būtų tenai, ar mano pasakiška svajonė išsipildytų?

Visos pasakos čia ir nepasakoju, o tik pavaizduoju dvarą, karalių, kuris nuolat prisimena pasaką, nori, kad ji tokia pat graži būtų ir dvare. Bet čia ji visai kitokia, dvariškiai ją iškreipia, sumenkina, paniekina. Nėra smagu būti karalium: jį supa pataikūnai, niekingi niekingų darbų vykdytojai, kurių visas darbas – daug kalbėti ir nieko gero neveikti. Todėl pjesėje labai daug keistai „susuktų“ žodžių, kuriais galima žaisti kaip žaislais. Čia nieko gražaus negali įvykti, ir iš viso nieko negali įvykti. Ir todėl pjesės pabaigoje karalius nusimeta savo rūbus, tapdamas vėl paprastu žmogum. Jam lieka graži pasaka, kuri jį saugos nuo pikto, primins, kad gėrio jam reikia ieškoti nenaudojant prievartos, klastos.

Pati sudėtingiausia pasaka yra apie Eglę ir Žilviną, pagal kurią parašiau pjesę „Žemės duktė“. Apie daug ką ta pjesė, o labiausiai gal net apie mano vaikus. Tą pjesę pradėjau ne nuo pasakos, o nuo vaikų. Aš vieną kartą pamačiau, kaip jie neatskiria beržo nuo drebulės, išgirdau, kaip ginčijasi, kuris čia rugys, o kuris miežis. Labai iš toli atėjau prie šios pjesės. Taigi šiandien vaikai, ir ne tik vaikai, žino labai daug žodžių, vardų, pavadinimų, bet nepažįsta daiktų, kurie tais vardais pavadinti. Kiek daug dėl to nesusipratimų ir nelaimių! Štai Drebulė nežino, ką ji išduoda, nes ji yra tik išmokusi žodžius, o ne tai, kas tais žodžiais yra pavadinta. Žinoma, ne vien apie tai ši pjesė – perskaitysit patys.

Šias pjeses rašiau taip, kad jas galėtų skaityti arba scenoje žiūrėti ir vaikai, ir suaugę: noriu, kad vaikai būtų kartu su tėvais. Man tai labai gražu, o ypač, kai jie galvoja apie tuos pačius dalykus.

Ar įdomu skaityt pjeses? Gal ir nelabai, ypač jeigu jas skaitysim kaip pasakėles. Aš paprastai skaitydamas įsivaizduoju herojus, mintyse „statau“ spektaklį. Tai būna labai įdomu. Taip tas pjeses ir rašiau, manydamas, kad jas kas nors taip pat „pastatys“ mintyse, o gal net ir scenoje.

Autorius

Pelenų antelė

VEIKĖJAI

SIGUTĖ, kuri nežino, kad ji našlaitė

BROLELIS raitelis

RAGANA pamotė

ŠAUKŠTABURNĖ ir TEŠLADANTĖ – Raganos
pamotės dukros

MOTULĖ po žemėm

SIGUTĖ-antelė

KARVUTĖ

KALAITĖ

ŠARKA – piktoji Raganos dvasia

VARNAS – karo dvasia

RAITELIAI kareivėliai – visi kaip vienas

CHORAS

Scenovaizdis susideda iš trijų dalių, viena kitai prieštaraujančių, viena kitą papildančių ar tapusavy kovojančių. Arčiausiai ir žemiausiai yra pik-

tųjų žemės dvasių buveinė. Tai mėnulio, žvaigždžių, požemio šviesos pasaulis, kuriame žmogaus daiktai yra įgiję keistą paskirtį. Raganos būstas – lyg ir kaimo troba, bet kartu ir kažkas kita.

Sigutės pasaulis – tai šviesos, erdvių, augalų ir gerųjų gyvių pasaulis. Su ja yra visų pakelių saulė: ji – visų žmonių saulė. Ji gali patekti iš po augalo, iš po gero žmogaus kojų, ir viskas gyvena ir juda aplink ją, už jos, virš jos...

Už Raganos buveinės ir Sigutės žemės prasiveria kitų žmonių erdvė, kurioje palaidota Motulė, kurioje klajoja Brolelis raitelis ir iš kurios ateina karų ir nelaimių žinia. Ten yra visų žemė.

Visos tos trys scenovaizdžio dalys yra vienu metu: jos juda, keičia proporcijas. Kiekvienas daiktas ar veikėjas turi savo ribas, tačiau, keičiantis vaizdui, jie patenka į neįprastas situacijas, yra taip pat priversti keistis, priimti naują vaidmenį. Ragana Sigutės žemėj priversta tapti Motule, Sigutė Raganos buveinėje paverčiama Antele ir t. t. Tik Varnas ir Šarka – ta visų nelaimių nuojauta ir Raganos ryšininkė – neturi savo apibrėžtos ribos: veikia virš visų trijų pasaulių. Vėliau ir Sigutė Antelė tampa visų antele – nuskriaustųjų dvasia.

BROLELIS IŠVYKSTA Į KARĄ

Ramu Sigutės žemėj. Čia teka geroji jos saulė, viską gražiai apšviesdama. Tik Raganos požemių ji neapšviečia. Ten viskas dar sustingę, apšviesta negyva kito pasaulio šviesa. Pirmam plane – Šarka ant tvoros, lyg suakmenėjusi.

Toli, didelėj erdvėj girdėti Sigutės balsas. Jai atliepia aidas, o gal kitų piemenų balsai. Tie balsai – vienas po kito, išvien, atskirai. Tai žmogaus ir gamtos sutartinė, ryto džiaugsmas, kuris ateina iš neužmatomų tolių. Toje sutartinėje atpažįstame Sigutės balsą

- Saulele! Saulele!
- Motinėle! Motinėle!
- O mes maži piemenėliai!
- Kurk, saule, ugnelę!
- Sušildyk žemele
- basoms mūsų kojoms...

Kartu su šia sutartine artėja Sigutės balsas. Ji pasirodo su Karvute ir Kalaite

Ten, visų žmonių pasaulyje, Brolelis ant žirgo. Jo kaktoj – mėnulis. Jis medžioja, vaiko piktąsias dvasias. Šarka visa tai pajunta, krusteli uodegą, sunerimsta. Sutartinė nutrūksta

ŠARKA.

Kre kre kre!

Rrrrrragana!

Rrrrrragana!

Kre kre kre!

Rrrrrragana!

Rrrrrragana!

Šarka pakyla, suka ratus virš scenos, virš Raganos buveinės ir Sigutės, rėkdama šaižiu, grasinančiu balsu. Savo buveinėj pašoka atgijusi Ragana pamotė. Šarka tarsi prikelia požemio gaivalus. Ragana kaip ir Šarka rėkia tuo pačiu, į šaižų juoką panašiu balsu: Kre kre kre!

Šarka vis suka ratus aplink Sigutę, Karvutę ir Kalaitę, praskrenda pro saulę, pro augalus – tarsi ir jiems grasina. Iš už saulės išjoja brolelis ir šauna. Šarka dingsta

Raganos požemiai išsijudina, tarsi pradeda užgožti gamtos erdvę. Įsigali požemių šviesa

Štai ant laktos tupi Raganos dukros – Šaukštamburnė ir Tešladantė. Kilnoja rankas lyg varniukai sparnus, kreksi, bjauriai žiojasi. Nasrai, rodos, net veidus užgožia. Vienos burna kaip samtis, o kitos – pilna baisių dantų

Verda puodas. Aplink jį šoka Ragana, maišo šluota. Ugnis – puode, lyg pati ugnis virtų

RAGANA.

Ugnies viralas,
akmens biralas,
akmens biralas,
ugnies viralas...

(Kreksi)

Gardus kąsnelis –
galva kojelės,
skruzdės kaklelis,
ugnies pelenėliai.

(Kreksi)

Ugnies pelenėliai,
akmens smegenėlės,

galva kojelēs,
skruzdēs kaklelis.

*Dukros plasnoja lyg varniukai lizde – vis prašo.
Ragana kemša joms į burnas savo baisų viralą. Dalį
valgio ji atideda Sigutei*

RAGANA.

Šaukštaburnei – viralėlis,
Tešladantei – smegenėlės,
O Sigutei – pelenėliai...

(Atideda)

Tešladantei – kaklelis,
Šaukštaburnei – kojelės,
o Sigutei – akmenėlis...

(Atideda)

Ragana įriša į skarą tai, ką atidėjo Sigutei

RAGANA.

Jūs užvalgėt – ir gana,
O Sigutė – alkana,
alkana,
alkana...

(Kreksi)

Štai Sigutei – akmenėlis,
pelenėliai...

(Kreksi)

Štai Sigutei – akmenėlis,
pelenėliai...

Akmenėlis, pelenėliai,
pelenėliai...

Ragana apsuka sau galvą, apgręžia antraip daiktus ir, išėjus į laukų erdvę, pasidaro panaši į Motulę. Bet kai tik atsigręžia į mus – ji vėl Ragana, nes jos veidas – dvigubas. Ji, atsigręždama į savo buveinę, vis sukreksi. Paskui nutaiso Motulės balsą, šaukia Sigutę

RAGANA.

Ū ūūū!

Sigut!

Ū ūūū!

Kur tu?

Į visas puses nueina aidas. Raganos buveinė blėsta, tarsi atsitraukia jos pasaulis. Ryškėja Sigutės augalai ir gyvulėliai. Iš už saulės išeina Sigutė, o paskui – Karvutė ir Kalaitė. Visos trys žiūri link

šaukiančio balso, įsiklauso. Ir mato Sigutė Motulėraganą. Jos rankose lazdelė ir lauknešėlis. Sigutė neišmano apgavystės. Ji patikliai eina artyn

RAGANA.

Vai tu, vargdiene maža,
vai tau šalta rasa,
vai tau rankas gelia,
vai tau kojelės šąla,
vai tu, ryto rasele,
vai tu, mano dukrele,
vai kaip tau šalta, kaip šalta,
vai pavargai, išalkai...

Siekia paglostyti Sigutę, bet tuo metu suviauksi Kalaitė. Ragana skubiai atitraukia ranką, atsigręžia į Kalaitę, ir jos veidas persimaino. Ir meilūs žodžiai, sakomi Sigutei, ima skambėti šaižiai, nemaloniai. Bet visa tai mato ir girdi tik Kalaitė ir Karvutė. Sigutę pasiekia vien meilūs žodžiai

RAGANA.

Anksti kėlėjėlei -
štai tau pusrytėliai,
štai tau, dukrele,

balta duonelė,
štai tau viralėlis
baltam lauknešėly...

Meta Sigutei lauknešėlį, nusigręžus sukreksi ir dingsta. Sigutė atriša ir pamato, kas ten yra. Karvutė ir Kalaitė taip pat žiūri. Liūdna joms

Sigutės rauda

Geroji motinėle,
ar aš ne tavo dukrelė,
ar aš rasos mergelė,
kad man pusryčiai -
tik akmenėliai,
tik pelenėliai?
Ar tu motulė man
netikra?
Ar aš ne tavo dukra?
Ar aš našlaitėlė,
purvabridėlė?
Ar aš benamė bevardė,
ar nėr kam manęs užtarti?
Saule saulele,
vėjau vėjeli,

užstokit mane prieš motulę,
prieš gerąją motinėlą...

*Raganos buveinėje smagus sujudimas, net Šarka
nenulaiko uodegos*

*Brolelis ant kalno klausosi Sigutės raudos. Šauna.
Šarka išsigąsta. Tarsi krūpteli požemio gaivalai,
užleisdami vietą gamtos erdvei. Brolelis prijoja prie
raudančios Sigutės, guodžia*

BROLELIS.

Neverk, sesele,
neraudok, sesele –
mano žirgas žirgelis eiklus,
šautuvėlis taiklus.
Neverk, sesele,
neraudok, sesele, –
skrenda kulkelės
greičiau nei bitelės...

*Ragana girdi brolio žodžius, pykčiu nesitveria.
Šarka vėl nerimsta, lyg kažką nujausdama. Tarsi visa
gamta tiesia savo rankas priglobti Sigutę. Net žemė
perskykla, persišviečia joje tikroji Sigutės Motulė,*

gulinti savo amžinam mirties guolyje. Bet Sigutė jos nenujaučia, tarsi negirdi žodžių, nes Ragana nuslėpė tikrosios Motulės mirtį

Iš po žemių – gili Motulės rauda

Motulės rauda

Aš tavo tikroji motulė,
nakties motinėle,
tave varge palikau,
vėjų šaly palikau
ant ne savo rankelių,
ant Raganos kelelių.
Mano dukrele,
šviesiais lapeliais,
kas glosto šukuoja
tau glotnią galvelę,
kas rankeles tavo myli,
kas sapnus tavo supa,
kas ryto ugnele tau užkuria?
Vai kam aš miriau – motulė,
žemės šaltos motinėle...
Dovanok man, dukrele,
už mano mirtelę,
dovanok,

dovanok,
dovanok...

Karvutė ir Kalaitė klausosi raudos. Ir Ragana klausosi, prietemoj net akys žaibuoja. Motulė lėtai grimzta žemėn, jos balsas tolsta

Raganos pasaulį apima įniršis. Siaučia Šarka – atsitiks kažkas baisaus. Raganos buveinės atšvaitai krenta ant Sigutės laukų, ant saulės, ant augalų. Vėjas, ugnies šlamesiai. Šarka kreksėdama dingsta akiraty. Širdį verianti aimana, ugnies blyksniai. Ragana išbūrė kažkokią nelaimę. Pasigirsta anks-tesnių tekstų nuotrupos, atskiri žodžiai – kartu, vienas po kito įvairiose salės ir scenos vietose

Saulele geroji,
pakurki ugnele,
už juodą mirtelę,
už glotnią galvelę,
už šaltą žemele,
už šaltas rankas
dovanok dovanok
dovanok...

Iš ano, visų žmonių pasaulio, pasigirsta šiurpus balsas:

Skrenda! Skrrrrrenda!!!

Balsai vis labiau sunerimę

- Už žemės motulę...
- Už rytmečio rasą...
- Už glotnią galvelę...
- Už šaltą žemelę...
- Skrrrrrenda!

Nutrūksta žodžiai, labiau sutemsta, nes šviesą užstoja didelis, baisus Varno šešėlis. Varnas įskrenda paskui savo didelį šešėlį

VARNAS.

Ka! Ka! Ka!

Ka-rrrrras!

Ka-rrrrras!

Ka-rrrrras!

Varnas suka ratu. Nuskrenda. Prie Raganos „vartų“ susispiečia ir Sigutė, ir Karvutė, ir Kalaitė, nes tai vienintelis prieglobstis aptemusiuos ir ištuš-

*tėjusiuos laukuos. Visi sunerimę, priversti glaustis
prie svetimos buveinės.*

Jie nežino, kas pasauly įvyko. Ir Brolelis sunerimęs

*Ragana visa persimainiusi. Ji vėl apsuka savo
galvą, daiktus ir pavirsta gerąja Motule prie vartų*

BROLELIS.

Kas čia daros,
kas čia vyksta,
ko tas Varnas
šitaip pyksta?
Ką padarė
per ilga
Šarkos varnos
uodega?

Kalaitė viauksi – lyg norėtų kažką pasakyti

RAGANA.

Nei žinau aš,
nei jūs klauskit!
Štiš, juodoji,
ko čia viauksi!
Nuo pavoju,

nuo baisiausių
jus visus visus
priglausiu!

*Atsigrēžia į Kalaitę – baidi Ragana žiežula.
Ragana mėgina visus priglausti, bet gyvulėliai trau-
kiasi nuo jos, o paskui – ir Sigutė*

*Toli dundesys, balsai, kurie vis labiau išryškėja,
tampa kariška daina. Pačiame horizonte pasirodo
raiteliai kareivėliai – visi kaip vienas. Žodžiams pri-
taria žirgų kanopos*

Ei! ei!
Lygūs laukai!
Ei! ei!
Eiklūs žirgai!
Ei! ei!
Aštrūs kardai!
Laukai! Žirgai!
Ei! ei!
Aštrūs kardai!

*Virš karių pulko – Varno šešėlis. Snape – laiškas.
Jis skrenda per visą pasaulį ir rėkia*

VARNAS.

Ka-rrrrrrras!

Ka-rrrrrrras!

Ka-rrrrrrras!

Ka-rrrrrrras!

*Prie Brolelio kojų iš snapo nukrenta laiškas. Tai
baisi karo žinia. Sigutė apkabina Brolelį. Ragana
taip pat nori apkabinti, bet jai kelią pastoja Kalaitė*

Sigutės rauda

Išlydėsiu išleisiu

tave į karą

už jūrų marių...

Kur tavo rankos gulės,

kur tavo žodžiai tylės?

Kas pamatys,

kas pamatys

mano skaudžias mintis?

Ar bus kam užtarti,

ar bus kam užtarti

mano rankas,
mano vardą?
Toli lig karo –
už jūrių marių...
Ar iš ten bepareis,
ar iš ten bepareis
tavo kojelės?
Ar bus ten žemės,
ar bus ten žemės
pasiilsėti
tavo rankelėms?
Vidury marių,
vidury marių
žodžiai nutilis,
o raibos žuvys,
o raibos žuvys
dainų tau kapą
ar besupils
ar besupils?

BROLELIS.

Neverk, sesele,
neraudok, sesele,
mano žirgas žirgelis eiklus,
šautuvėlis taiklus.

Švino kulkelēs -
greitos bitelēs.
Iš karo aš pardainuosiu,
ši rudenėlį parjosiu.

Raganos rauda

Vai tu, mano sūneli,
vai tu, akių šviesele,
akeles pražiūrėsiu,
rankeles prarymosiu
tavęs laukdama...
Gyvą ar mirusį,
gyvą ar mirusį
tave bematysiu...

Kaip ir pridera, po kiekvienos frazės Ragana bando kūkčioti, bet jai vis išeina tas nelemtas krek-sėjimas, panašus į šiurpų juoką

Vėl pulkas raitelių, vėl tas karingas „Ei!“ Tai jau ne daina, o padriki karingi garsai. Brolelis atsisveikina su Sigute, su gyvulėliais, su saule ir augalais. Iš visų raitelių jis pats gražiausias. Jie visi nujoja. Raganos buveinė sustingsta, suaušta

Žodžiai iš ankstesnių tekstų. Tai viso pasaulio žodžiai. Per sustingusią Raganos buveinę nubėga rausvi raitelių šešėliai

raiteliai skrenda
krenta rasa
kraujo rasa
vidury marių
kraujo rasa
raiteliai skrenda
raiteliai skrenda
krenta rasa
jiems po kojų

PIKTAS RAGANOS SUMANYMAS

Jau ne ta Sigutės žemė, ne tokia linksma saulė, augalai patamsėję, nykesni. Prie Sigutės glaustosi Kalaitė. Karvutė ją šildo. Kreksėdama atskrenda Šarka, puola Sigutę ir jos gyvulėlius. Nėra Brolelio, nėra kam šarkos nuvyti. Ragana visa tai stebi ir džiaugsmu nesitveria. Sigutė pati bejėgiškai nuo Šarkos ginasi

SIGUTĒ.

Motule motule, kur tu? –
Žemē, dangus apkurto...
Tavo balso neišgirdama,
užtarimo nesulaukdama,
nematau aš žolynų gražiu,
nieko nebegirdžiu...

Visa Raganos šeimyna tyčiojasi iš Sigutės, pamėgdžioja jos žodžius. Joms jau nėra ko bijoti

RAGANOS DUKROS.

– Kur tu?
– Apkurto
neišgirdama,
nesulaukdama...
– Žolynų gražiu
nebegirdžiu...

Vėl Šarka. Ragana tarsi erzina visus savo dvigubu veidu

SIGUTĒ.

Aptemo mano saulelė,
sutemo mano akelės...

Kur tu, broleli, klajoji,
kur ilsisi tavo kojose,
ką tavo rankos globoja,
ką jos nuo vėjų užstoja?
O gal tau po žemėm
naktis jau sutemo –
ir nematai mano rankų sušalusią,
mano veidų išbalusią...

*Ragana atgręžia į Sigutę netikros motulės veidą.
Ji apsimeta nepatenkinta, kad Sigutė taip nuliūdusi*

RAGANA.

Verkinėji, tinginėji,
jokio darbo nedirbėji.
Noriu darbo aš tau duoti –
ir nereiks tau taip raudoti...

RAGANOS DUKROS (*pritaria*).

Verkinėji, tinginėji,
jokio darbo nedirbėji...

*Ragana nuplėšia Sigutės marškinėlius, numeta
jai pakulų kuodelį*

RAGANA.

Susiverpsi sau verpimą,
išsiausi sau audimą –
tai nereiks tau tinginėti,
vaikštinėti, verkinėti...

*Ragana numeta marškinėlius dukroms. Ji jau savo
buveinėj. Sigutė žiūri į kuodelį ir nežino, ką reikia
daryti*

SIGUTĖ.

Kaip, motule, man neverkti, –
kaip tas pakulas suverpti,
kur ratelį aš begausiu,
kaip be staklių aš išausiu?

*Sigutei labai šalta. Ragana džiūgauja, kad Sigutė
šąla*

RAGANA.

Sušaldyt, sušaldyt ją,
ir išeis jos dvasia!..
Kre kre kre!
Sušaldyt, sušaldyt ją,
ir išeis jos dvasia!..
Kre kre kre!

Raganos dukros pritaria tais pačiais žodžiais. Tuo metu Sigutę vėl puola Šarka. Karvutė neištveria, eina prie našlaitės ir prašneka žmogaus balsu

KARVUTĖ.

Vai Sigute,
vai našlaite,
prie manęs arčiau prieiki.
Kam tos raudos,
kam tas verksmas –
aš tas pakulas suverpsiu.

Ragana piktai klausosi. Karvutė nuryja pakulas, atrajoja

RAGANA.

Jau Sigutė ne viena –
susimokė prieš mane.
Visos trys susikalbės,
niekas man nebepadės,
o brolelis kai parjos, –
mano kaulus išsijos!

Karvutė atryja gražius marškinėlius

KARVUTĖ.

Štai tau marškinėliai,
šilti šiltutėliai:
tau pilni jie šilumos,
gera bus tau kaip namuos!

Sigutei šilta su naujais marškinėliais. Bet Raganos buveinėj viešpatauja baimė, pyktis. Ragana įsisiautėja, pradeda dominuoti jos buveinės šviesa

RAGANA.

Sudegint, sudegint ją, -
ir išeis jos dvasia!..
Kre kre kre!
Sudegint, sudegint ją,
ir išeis jos dvasia!..
Kre kre kre!

Raganos žodžiams pritaria dukros. Ragana sugalvojo kažką baisaus, nežmoniško. Krosnyje rusena labai karštos žarijos. Jų atšvaitai krenta ant Sigutės laukų kaip kokie vakaro šešėliai. Laikas namo – prie židinio, į savo lizdus, į savo guolį, laikas visiems gyviesiems, visiems, pilniems praėjusios dienos. Toli – Sigutės vakaro daina

SIGUTĖ.

Saulele saulele,
užkurki ugnele -
jau vakaras temsta,
jau šalta žemelei.

Lizdus išpureno
jau paukščių tėveliai,
jau parskrenda, parskrenda
paukščių vaikeliai.

Jau renkas, jau renkas
visi gyvulėliai -
tik man motinėle
paklos akmenėli.

Saule saulele,
užkurki ugnele -
jau vakaras temsta,
jau šalta žemelei.

Žarijos baisios. Sigutei dainuojant vakaro dainą, Ragana griebia kastuvą ir kasa duobę prie slenksčio. Žemė lekia į visas puses - net švilpia. Dukros pamėgdžioja Raganos judesius. Akiratyje tai pasi-

rodo, tai vėl išnyksta Sigutė su savo gyvulėliais, vargana Sigutė, nors ir su gražiais marškinėliais. Įsigali vakaras kaip koks Raganos židinio šešėlis

Duobė jau iškasta, ji pripilama žarijų, užklojama šakomis

RAGANA, DUKROS.

- Sudegint! Sudegint!
- Jos dvasią - sudegint!
- Ir kvapą - sudegint!
- Ir balsą - sudegint!
- Ir balsą! Ir dvasią! Ir kvapą!

Ragana apsuka savo galvą, dabar ji - geroji Motulė prie vartų

RAGANA.

Och, oooooooooo!
Bėki, Sigute, namooooo!
Bėki, karvute, namooooo!
Debesys skrenda, skrenda!
Žaibais jie į žemę krenta!
Bėkit, kas gyvas, namooooo!
Ir gyvulėliai - namooooo!

Slenka naktis tamsioji,
žemė, dangus žaibuoja!
Och oooooooooo!

*Skrenda debesys – raudoni vakaro raiteliai,
sminga žaibai. Temsta ir temsta. Visa Raganos
buveinė apšviesta nejaukios žarijų šviesos*

*O štai ir Sigutė su gyvulėliais. Motulė ragana lau-
kia, kada jie visi arčiau prieis*

RAGANA (*meiliai*).

Eikš, Sigute,
Eikš, dukrele, –
štai šviežiai kepta duonelė,
štai šilkiniai patalėliai,
štai pūkiniai pagalvėliai –
susišilsi, pailsėsi.

*Sigutė, nieko neįtardama, eina prie duobės. Kar-
vutė ir Kalaitė virpa, lyg norėdamos ką pasakyt.
Motulė-ragana meiliai žiūri*

*Bet štai Kalaitė neištveria, šoka prie Sigutės ir
visų nuostabai prašneka žmogaus balsu*

KALAITĖ.

Neik, Sigute,
neik, dukrele, -
ten nevalgysi duonelės,
ten ugniniai patalėliai,
ten žarijų pagalvėliai, -
pelenais tenai pavirsi!

Pažvelgė Motulė-ragana į Kalaitę - ir ji vėl baidžioji žiežula. Iš viso vieko spyrė Kalaitėi, ši skaudžiai suvaitojo

Ragana vėl šaukia nueinančią Sigutę, vėl ji gerąja motule apsimetė, dar labiau paplonino balsą

RAGANA.

Eikš, Sigute,
eikš, dukrele,
štai garuoja tau duonelė,
štai šilkiniai patalėliai,
štai pūkiniai pagalvėliai -
susišilsi, pailsėsi.

Sigutė vėl eina link žarijų duobės. Kalaitė vėl prašneka

KALAITĖ.

Neik, Sigute,
neik, dukrele,
ten nevalgysi...

*Kalaite, nebaigusią sakyti savo įspėjimo žodžių,
Ragana nutrenkia dukroms. Ši tik suvaitoja ir nutyla.
Dabar nėra kam Sigutės įspėti*

RAGANA.

Eikš, Sigute,
eikš, dukrele,
eikš, dukrele,
per kiemelį,
per kiemelį,
po žingsnelį,
po žingsnelį
lig namelių,
lig namelių,
lig namelių...

*Patikloji Sigutė eina. Ritmiškai, džiaugsmingai
kiekvienam jos žingsniui choru pritaria Ragana ir
jos dukros*

- Po žingsnelį...
- Po žingsnelį...
- Po žingsnelį...
- Lig namelių...
- Lig namelių...
- Po žingsnelį...

Sigutė krenta į duobę, pašoka liepsna. Širdį verianti aimana. Dabar Raganai jau nėra ko slėpt savo veido – ji vėl tikroji žiežula. Visa Raganos šeima, kartu ir Šarka, džiūgauja. Ragana spjauna į žarijų duobę. Kai ugnis užgęsta, susemia pelenus ir išpila patvory

RAGANA.

Tai šilkiniai patalėliai,
 tai pūkiniai pagalvėliai,
 tai kaulelių pelenėliai, –
 pavargai – pasilsėsi...

(Kreksi)

Tai šilkiniai patalėliai,
 tai pūkiniai pagalvėliai,
 tai kaulelių pelenėliai, –
 sušilai – pasilsėsi...

Raganai dingus, prie pelenų krūvos prieina Karvutė, ilgai ir liūdnei į juos žiūri. Paskui pasilenkia, lyžteli, nusidriekia seilė – ir iš pelenų pakyla šviesos stulpas, kuris apšviečia visą žemę, sukrečia Raganos buveinę – įvyksta nenumatytas dalykas. Visa Raganos buveinė grimzta baisiai kreksédama. Iš pelenų krūvos pakyla balta antelė ir skrenda ten, kur ganėsi karvutė, kur Brolelis medžiojo, kur tikroji Motulė giliai žemėj guli, skrenda ieškoti savo gyvulėlių, augalų. Bet ten nieko nėra, nyku, nepažįstama. Giliai, lyg iš po žemių, girdėt aimana:

antelė antelė
balta pelenų antelė
antelė balta
pelenų antelė
balti pelenėliai
baltos plunksnelės
antelės antelės

BROLELIO KERŠTAS

Ruduo. Nyku, liūdna. Sunkias galvas nusvarino augalai, svyra šalnų pakąstos gėlės. Pasitraukė

vasara, džiaugsmas. Liūdna ir saulei vienai – be
Sigutės. Kažkur smagiai kreksi Šarka – ji čia dabar
šeimininkė

Praskrenda Antelė. Ją vejasi Šarka, muša ją spar-
nais

Paukščiai dingsta. Toli – kareivių daina

Ei! ei! ei!
Ei! ei! ei!
Namo!
Linksmi!
Ei!
Kardai! Žirgai!
Ei! ei!
Laimėjom, ei!
Ei! ei!
Namo! Kariai!
Namo! Žirgai!
Namo! namo! namo!
Ei! ei! ei!
Laukia!
Motulė!
Sesė!

Ei! Laukia!
Namo! Kariai!
Žirgai!
Kardai!
Namo!
Namo! namo! namo!

Su ta daina pasirodo raitelių pulkas. Pats gražiausias, pats šauniausias – tai Sigutės Brolelis. Jis nuo visų atsiskiria, dairosi – visur tuščia, nyku. Nėra Sigutės, nematyt linksmų gyvulėlių, niekas jo nelaukia. Tik viena baltoji Antelė atskrenda – link Brolelio. O kareivėliai joja ir nujoja dainuodami

Antelė suka aplink brolio galvą, jis pakelia šautuvą – tuoj šaus. Ir prašneka Antelė. Jos balsas liūdnas, monotoniškas – lyg jis ateitų iš toli

SIGUTĖ ANTELĖ.

Nešauk, broleli,
aš tavo seselė,
pelenų antelė
raibaplunksnelė
iš pelenėlių...
O motinėle –

tai raganėlė,
namo vadino
ir sukūrinio
mane ant slenksčio...

Brolelis nuleidžia šautuvą, klausosi

SIGUTĖ ANTELĖ.

...ir sukūrinio
mano rankas sušalusias,
mano veidus išbalusius,
mano kojas sugeltas,
mano pirštus šaltus,
nei naginėlių
nepagailėjo,
nei į akis
pažiūrėjo.

Nepaglostyta, neprausta,
nelaukiama, užmiršta,
alkana, nešukuota,
į žarijas įviliota,
ant slenksčio
sudegiau.

Tiktai karvutė
priėjo,
į pelenus pažiūrėjo
ir taip prikėlė
iš pelenėlių
mane
balta antele
raibaplunksnele...
Nešauk, broleli,
savo seselės,
jau nebegrįšiu
į savo žemelę,
aš – amžinoji antelė.

BROLELIS.

Neverk, sesele,
neraudok, sesele –
mano žirgas žirgelis eiklus,
šautuvėlis taiklus.
Neverk, sesele,
neraudok, sesele,
visą pasaulį apjosiu,
aš tau suieškosiu
kelį, kur guli
tavo tikroji motulė

SIGUTĒ ANTELĒ.

Vis tiek nenueisiu, kur guli
mano tikroji motulē.

BROLELIS.

Neverk, sesele,
neraudok, sesele,
mano žirgas žirgelis eiklus,
šautuvēlis taiklus...

Bet tuo metu vēl įskrenda Šarka. Lyg pagal pavojaus signalą atgyja visi Raganos gaivalai. Ant Brolelio, ant Antelės krenta baugūs ano pasaulio atšvaitai

Brolelis prisitaiko ir šauna. Pabyra Šarkos plunksnos, ji krenta žemyn. Raganos buveinėj sąmyšis. Pati Ragana šoka gelbėti padėties. Ji pašoka, apsuka sau galvą ir pavirsta gerąja Motule prie vartų, meiliai žiūri į Brolelį

Brolelis joja, seselė Antelė jį lydi ligi Raganos kiemo

RAGANA.

Vai tu, mano sūneli,
vai tu, akių šviesele,

vai kur gulei, kur kėlei,
vai kaip tau širdį gėlė
be savo motinėlės,
be jos užtarimų,
atsidusimų...

*Mėgina raudot, bet pasigirsta vis tas pats krek-
sėjimas*

BROLELIS.

Dėkui dėkui, kad raudojai,
kad rankas tu prarymojai,
kad akis tu pražiūrėjai,
kaip žarijomis žibėjai...

Dėkui dėkui, motinėle,
kad globojai seserėlę,
kad migdei ją patalėliuos
ant pūkinių pagalvėlių...

*Ragana nori prieiti ir apkabinti Brolelį, bet
negali - vis žirgas pastoja kelią*

RAGANA.

Išverčiau akis, vaikeli,
bežiūrėdama į kelią!

Kaip tave man apkabinti,
kaip tą žirgą nuraminti?

BROLELIS.

Dėkui dėkui, motinėle,
kad vartus tu man atkėlei.
O dabar štai šerk žirgeliui,
pasitrauks jisai nuo kelio!

*Ragana šėrė – prilipo ranka. Plėšia plėšia – neat-
plėšia. Ryškėja jos tikra, raganiška, prigimtis, kurią
taip ilgai slėpė ne tik nuo Sigutės, bet ir nuo Brole-
lio. Ragana kreksi, blaškosi vis dar norėdama apsi-
mesti Motule*

RAGANA.

Kas gi čia dabar nutiko,
štai visa ranka prilipo!
Kaip dabar tave paliesiu,
kaip palietus pamylėsiu!

BROLELIS.

Kad pirma ranka atšoktų,
žirgui trenk antra į šoną!

*Kiek tik galédama, Ragana šeria žirgui į šoną.
Prilimpa ir antra ranka. Ji vis labiau „raganėja“, pri-
siliesdama prie žirgo – prie kito pasaulio, kuris pri-
klauso žmonėms. Spiria viena koja – prilimpa, spiria
kita – prilimpa. Mėgina raudoti, bet dabar jos visi
žodžiai susimaišo: ir geri, ir blogi*

RAGANA.

Vai tu, mano sūneli...

Vai tu, akių šviesele...

Gyvą ar mirusį...

Gyvą ar mirusį...

Sudegint...

Kvapą sudegint...

Kre kre kre!

Vai tu mano sūneli...

Kre kre kre!

Sudegint...

Gyvą ar mirusį...

Kre kre kre!..

BROLELIS.

Vai motule, kaip kentėjai,

kaip akis tu pražiūrėjai!

O dabar į žirgą – nosim,

ir visa tu atsiknosi!

Ragana trenkia – ir nosis prilimpa. Spardosi – ir nieko.

Iš pačios gilumos piktas raganiškas atsidusimas

BROLELIS.

Ei! ei! eiiii!

Laukais!

Miškais!

Visais!

Keliais!

Ei! ei! eiiii!

Brolelis pavaro žirgą. Tas lekia su Broleliu raiteliu ir su Ragana prie šono – net švilpia. Pabyra grėblio dantys, šiukšlės, skudurai ir visokie šlykštūs gaivalai. Kratosi ir Raganos dukros – jos taip pat subyra. O žirgas neša Raganą, ji klykia, jos plaukai draikosi, krenta ant laukų, ant saulės. Tai sniegas. Amžiams nugrimzta Raganos pasaulis

BROLELIS.

Už antelę seserėlę,

už žarijų patalėlį

neški raganą laukais,

lygumom, kalnais, miškais,

kiek gali, kiek akys mato,
tegu kaulai išsikrato,
tegu draikos smegenėlės
pamotėlės raganėlės –
už sudegintą seselę,
pelenų antelę.

*Brolelis su Ragana dingsta. Vieniša Karvutė ir
liūdna Kalaitė. Sninga, nyku. Tai sninga Raganos
smegenys*

*Praskrenda vieniša Sigutė Antelė – lyg atsilikusi,
neiškridusi į dausas. Karvutė ir Kalaitė ją atpažįsta.
Bet padarytos skriaudos ir jos jau negali atšaukti –
Sigutė ir lieka Antele*

*Lyg iš žemės gelmių – aimana, kuri ir lydi Antelę
per šį liūdną, pirmu sniegu uždengiamą rudens
pasaulį*

CHORAS.

Nėra, tai nėra
broliui seselės.
Skrenda, tai skrenda
raibaplunksnelė.

Kloti pakloti
balti patalėliai.
Sninga, tai sninga
raganos smegenėlės.

Uždanga

Avinėlio teismas

Žmonių pasaka lėlėms vaidinti

VEIKĖJAI

KARALIUS

ELENYTĖ - našlaitė karalienė

JONUKAS AVINĖLIS - Elenytės brolelis

PIKAIZENAS - slaptasis rūmų patarėjas

RŪMŲ ŽIEŽULA

KIRVIAKAKTIS

ŠNIBŽDEIKA

UOSLYS

TRIBUNOLAS SU ĮSTATYMU

MINISTRAI

RŪMŲ DAMOS

JUOKDARIAI

RŪMŲ ŠAUKLYS

KARALIŠKOJI PAUKŠČIŲ IR ŽVĖRIŲ KAPELA

VARNŲ CHORAS

VISOS KARALYSTĖS ŽMONĖS

Vaidina aktoriai, kaukės, lėlės, marionetės

Scenovaizdis primena senovinį paveikslą arba lietuvių liaudies raižinį. Centre – „dvaro“ gyvenimas, gilumoje, fone – pasakos apie Elenytę ir Jonuką motyvai. Paveikslo „paraštėse“, mažuose languose, gyvena karalystės žmonės: valstiečiai, amatininkai, pirkliai, elgetos, miškų kirtėjai, žvejai ir kt. Kiekvienas jų vaizduoja savo darbą. Tai mechaniniai medinukai, kurie juda visi kartu, kai juos „paleidžia“ į darbą Karalius arba dvariškiai. Šiaip jie yra tarsi „karališkojo“ paveikslo ornamentas. Viršutinėje paveikslo dalyje sutūpęs Varnų choras, kuris toje pačioje vietoje lieka iki spektaklio pabaigos. Juokdariai nėra susiję su scenovaizdžiu, jie iš jo gali laisvai „išeiti“, nultipti nuo scenos, įsimaišyti tarp žiūrovų

PROLOGAS

Scena tamsi, tuščia. Visiškoje tamsoje, skambant Elenytės ir Jonuko pasakos motyvui, praplaukia vieniša maža švieselė, lyg žaltvykslė kažko ieškotų. Girdėti varpelis: din din. Ten, kur sustoja švieselė, nušvinta žmogaus rankos – tarsi pačios pradeda

šviesti. Švieselė grįžta atgal, tolsta. Link jos žmogus tiesia rankas, kurios dabar apšviečia gražius pasakiškus daiktus. Skamba varpelis. Vaiko balsas – dėlioja žodžius:

- Ele-elenytė ir Jo-jo-nu-kas lie-lietuvių liau-dies pasaka ėjo keliu du naš-našlaičiai Elenytė ir Jonukas...

Žmogus, ieškantis pasakos, šviečiančiom rankom seka spindulį, kol apšviečia Elenytę ir Jonuką avinėlių: baltus, mažus, lyg kažkur labai toli esančius. Dabar ir jie eina paskui tą patį spindulį, bet aukštyn, tamsiu dangum, baltai apšviesti. Juos seka gėlės žiedas, medžio šaka, aukso žiedas, ėriuko pėda, kuri sustoja ir lieka virš scenos. Vaiko balsas:

- Jonukas užsimanė gerti ir pamatė ėriuko pėdą, pilną van-dens van-dens Elenytė sako ne-gerk Jonuk avinuku pavirsi Jonukas nepaklausė išgėrė iš jos vandenį Elenytė apsidairė ir pamatė brolio vietoj avinuką ir ilgai verkė vakare priėjo šieno kaugę sulipo ant jos ir užmigo rytą karalius pamatė ką gulint ant šieno ir pasiuntė tarnus tai buvo liekna graži mergelė našlaitė su broliu avinėliu karalius

užaugino našlaitę ir paėmė į žmo-žmo-nas į žmonas
ir laimingai gy-ve-no gyveno...

Gal tai žmogus girdi savo vaikystės balsą, savo pasaką, prisimena nekasdienišką pasaulį? Artėja minios gausmas, kuris tarsi aidas ima kartoti paskutines frazes. Vaiko žodžiai kartojami įsakmiau, kaip koks liepimas

Sunerimęs žmogus liko su spinduliu ir su šviečiančia eriuko pėda. Gęsta ant žmogaus rankų krentanti šviesa, ji tolsta tolsta

I DALIS

Ryškéja scenovaizdis, karalystės žmonės paveikslo paraštėse. Vienišas žmogus ištiesęs rankas link Elenytės ir Jonuko. Jie panašūs į ką tik matytus anuos, iš pasakos, bet dabar jie kur kas didesni. Viršuj – Varnų choras. Rūmų pakraščiuose sustingę ir įsitempę dvariškiai, tarsi skulptūros, pozuojančios didybę ir neprieinamumą. Tik vienišas tolimas varpelis primena ką tik matytą pasakos motyvą. Jis girdėt pro nematomos minios ošimą. Iš žmogaus

yra kažko laukiama ar net reikalaujama. Žmogus dvejoja, nesiryžta prisiliesti prie Elenytės ir Jonuko. Tarsi ragindamas atgyja Varnų choras

VARNŲ CHORAS.

Reikia varnelėms,
reikia karaliaus!
Reikia karaliaus!
Karrraliaus!
Karaliaus!

Vienas po kito atgyja dvariškiai, jų ir varnų tekstas persipina

VARNOS, DVARIŠKIAI.

Reikia karaliaus!
Reikia karaliaus!
Paimk Elenytę mergelę!
Paimk Elenytę mergelę!
Paimk Elenytę į žmonas!
Paimk Elenytę į žmonas!
Tave padarysim karalium!
Tave padarysim karalium!

Šaižus varnų raginimas pereina į įtaigų dvariškių šnabždesį, kol žmogus paliečia Elenytę ir Jonuką

DVARIŠKIAI.

Priimk Karaliaus vardą!

Priimk Karaliaus vardą!

Priimk su rūbais ir karūna!

Su karaliene žmona!

Su našlaite iš pasakos,
kad visur apie mus pasakotų,
ir kad jinai papuoštų
mūsų aukščiausią sostą!

Žmogus visa tai priima iš dvariškių rankų. Karalystė nušvinta nauja, ryškia šviesa, tarsi prisikeldama naujam gyvenimui. Sujuda scenovaizdžio „paraštės“: žmogeliai pradeda dirbti, sveikindami Karalių-žmogų ir karalienę našlaitę. Visuotinis sveikinimas, dvariškių balsai susilieja su „liaudimi“, bet jie šiek tiek groteskiški. Tačiau šiokia tokia „vienybė“ yra

BALSAI (iš visų pusių).

Sveikas, žmogau Karaliau!

Sveika, karaliene mergele!

Sveikas, soste aukščiausias!

Sveiki, rūbai brangiausi!

Sveika, visa karalyste!

Pavaldiniai ir dvariškiai!

Sveiki, medžiai ir gėlės!

Sveikas, žmogau avinėli!

(Nusilenkia Karaliui, Elenytei, avinėliui)

*Žmogų-karalių apstoja „visas dvaras“, juokdariai,
jis sodinamas į sostą*

*Didelė balta ranka papuošia Elenytę vestuvių
rūbais, ant avinėlio rago užmauna vestuvių žiedą.
Viršum visų – kaip karūna – spindi ériuko pėda*

VARNŲ CHORAS.

Turim Karalių!

Turėsime darbo!

Turim Karalių!

Turėsime darbo!

JUOKDARIAI *(virsdami kūliais).*

- Ir aš ten buvau!

- Vos nepražuvau!

- Tai buvo, kad buvo...

- Prikandau liežuvį!
- Visiems, kas tai matė...
- ...akis išbadė...
- ...kad nematytų, ką matė!

RŪMŲ ŠAUKLYS.

- Rūmų patarėjas!
- Rūmų patarėjas!
- Svarbių žinių skelbėjas!
- Antspaudų nešėjas!

Pasirodo Pikaizenas. Visi jam duoda kelią. Kiekvieną iškilmingą frazės „pakilimą“ palydi skambalas, švilpukas ar būgno dundesys

PIKAIZENAS (iškilmingai).

Jums skelbiu iškilmingai, kad:
 džiaugsmu banguoja karalystė, kad:
 visi laimingi linksminasi, jog:
 mes turime Karalių, o su juo
 ir paprastą mergelę karalienę
 ir dar ne vieną...

VISI.

- Sveikinam Karalių!
- Sveikinam Karalių!

- Kad ilgai gyventų!
- Kad nepasentų!
- Kad gerai matytų!
- Kad ilgai valdytų!
- Kad aprėptų mus
žvilgsniu plačiu!
- Lig karalystės pakraščiu!
- Valio! Valio! Valio!

PIKAIZENAS (*visa tai kantriai išklausęs, tęsia*).

...ir dar ne vieną -
su karaliene turime mes josios
našlaitį brolių avinėlių Joną!

*Per dvariškius nubanguoja šurmulyš, nusivylimas.
Labiausiai išsiskiria Šnibždeika*

DVARIŠKIAI (*pašnibždom, beveik visi kartu*).

- Žiūrėk, žiūrėk - dviragis!
- Skeltanagis!
- Išniekinimas!
- Mūsų nepasiklausė!
- Išniekinimas sosto aukščiausio!

Pikaizeniui visa tai šiek tiek patinka

PIKAIZENAS (*tuo pačiu iškilmingu tonu*).

Su jum kartu džiaugiuosi, kad:
jūs priimate avinėlį, kad:
papuoš jį aukščiausią sostą, jog
primins jis mūsų teisingumą, juo
tikės prasčiokai, nes
teisingai turime valdyti mes!

Per dvariškius vėl nuvilnija šurmuly

DVARIŠKIAI (*pašnibždom, beveik visi kartu*).

- Neleisim! Neleisim!
- Pamintos mūsų teisės!
- Kur matyta!
- Kur girdėta!
- Kad prie sosto
avinas stovėtų!

*Pikaizenas tyliai pritaria dvariškiams, bet žodžiais
jis turi atlikti savo aukščiausią karalystės „pareigą“*

PIKAIZENAS.

Be to, turiu visus įspėti, kad:
bus pavartota prievartos jėga:
kas avinėlį apkalbės,
tas kartuvėse kabės!

DVARIŠKIAI (*garsiai, pritardami*).

- Tas kartuvėse kabės!
- Kalbės!
- Kabės!
- Kartuvėse kalbės!

VARNŲ CHORAS.

- Turim Karalių!
- Turėsime darbo!
- Turim Karalių!
- Turėsime darbo!

Dvariškiai įsidrąsinę apžiūrinėja avinėlį, „komentuoja“

ŠNIBŽDEIKA.

- Ragai! Tokie ragai nenumatyti!
- Įstatymuose neaprašyti!

VISI.

- Nenumatyti!
- Neaprašyti!

UOSLYS.

- Mačiau! Mačiau!
- Slaptose knygose skaičiau!

KIRVIAKAKTIS.

Avino kailiui,
avino kailiui
įstatymas vienas – peilis!

*Visi pritaria Kirviakakčiui, nors šiaip atrodo, kad
pritaria Pikaizeno žodžiams*

PIKAIZENAS (*Karaliui, lyg įsakydamas*).

Girdėdamas visų pritarimą, todėl:
Karalius džiaugdamašis skelbia –
todėl:

KARALIUS (*lyg pakludamas*).

Raišiams atleidžiu raišumą!
Akliems atleidžiu aklumą!
Atleidžiu bebalsiams tylėjimą!
Kam skauda, atleidžiu skaudėjimą!
Kupras atleidžiu kuprotiems!
Protingiems atleidžiu protą!
Nuogiems atleidžiu nuogumą!
Kvailiems atleidžiu kvailumą!
Visus nuo ligų, kas serga!
Vargšus atleidžiu nuo vargo!

Scenovaizdžio „paraštėse“ sujuda visi žmogeliai.
Su kiekviename fraze – visos karalystės atsidusimas,
palengvėjimas. Dvariškiai Karaliaus žodžius tuoj
paverčia savo „įstatymais“

ŠNIBŽDEIKA.

Žodžius atleidžiu kalbėjimui!

UOSLYS.

Akis atleidžiu žiūrėjimui!

JUOKDARIAI.

Nagus atleidžiu nagams!

Ragus atleidžiu ragams!

KIRVIAKAKTIS.

Kirviui atleidžiu aštrumą!

VISI.

Valio Karaliaus išmintingumui!

PIKAIZENAS (*Karaliui*).

Todėl šią linksmybės valandą,

todėl įsakau, kad:

KARALIUS.

Įsakau –

saulei tekėti ir leistis!

Įsakau –

kad dieną naktis pakeistų!
Įsakau -
kad žmonės gyventų kas dieną!
Įsakau -
Elenytei būt karaliene!
Įsakau -
kad rytą dangus prašvistų!
Įsakau -
kad būtų ši karalystė!

*Visi kartu su Pikaizenu nuolankiai priima šią
Karaliaus malonę*

*Įtvirtindami valdžią, dvariškiai šiuos žodžius per-
sako pagal savo „pareigas“*

DVARIŠKIAI.

- Įsakau -
visus žodžius surašyti!
- Įsakau -
visas mintis suskaičiuoti!

JUOKDARIAI.

- Įsakau -
vandenį užantspauduoti!

- Įsakau -
kirviui turėti kotą!

DVARIŠKIAI.

- Įsakau -
auksui būt auksiniu!
- Įsakau -
turėt valdinių!
- Įsakau -
praplatint valdinių alsavimą!

JUOKDARIAI.

- Įsakau -
avinėliui būt avinu!
- Įsakau -
padidint medžių aukštumą!

VISI. Valio Karaliaus išmintingumui!

PIKAIZENAS.

Todėl,
įteisinę šios karalystės teisėtumą,
visų jos įstatymų teisingumą,
todėl
visi kartu sakom:
TEGYVUOJA ŠI KARALYSTĖ!

Todėl

visi kartu sakom:

TEGYVUOJA AVINĖLIS IR DVARIŠKIAI!

Todėl,

sutvirtinę Karaliaus galybę,

todėl

pradedame visuotinę linksmybę!

Žmogeliai „parašėse“ pradeda smagiau dirbti

*Užgroja karališkoji kapela. Kiekvienas linksmi-
nasi pagal savo pareigas – ir vis piktai užkliudomas
Jonukas, Elenytė, kurie nedalyvauja šioje linksmy-
bėje*

VARNŲ CHORAS.

Ilgakojai ilginėja,
bukanosiai bukinėja,
trumparankiai rankinėja –
tai varnelės turi darbo!

Storapilviai pilvinėja,
Kirviakaktis kirvinėja,
o šnibždeikos šnibždinėja –
tai varnelės turi darbo!

*Palaipsniui dvariškių linksmybė išsikvepia,
judesiai lėtėja, kol jie pasidaro panašūs į sapną.
Tonai pilkėja, tamsėja. Dvariškiai tarsi išsikvepia,
subliūkšta*

*Tamsu. Apšviestas tik Karalius, jo rankos. Dabar
jis „kalbasi“ su pasaka. Ta pati pjesės pradžioj
matyta švieselė tamsiam danguj. Varpelis. Maža
Elenytė karalienė su avinuku – toli toli, pasakoj*

ELENYTĖ.

Teku tekū kaip saulė saulė,
einu einu kaip saulė saulė,
per šviesų dangų švisdama
aušros gėlių palydima,
su broleliu avinėliu
dulkėtu vieškeliu keliu...

Namo dabar kaip besugrišiu –
karalių deimantais man kelias
grištas!

Mane namo ar pavadins,
ar mano veidą atpažins
ant tėvų kapo radasta,
pėda ėriuko įmintą.

Teku tekų kaip saulė saulė
einu einu kaip saulė saulė

Viskas gęsta. Tamsoj girdėti tik varpelis

II DALIS

Karalius karaliauja, karalystė dirba. Visi žmogeliai – prie savo darbų. Elenytė vienoj sosto pusėj, avinėlis – kitoj. Dvariškiai orūs ir iškilmingi

Karaliaus daiktai ir regalijos yra apmokomi gražaus karališko elgesio. „Pamokymus“ daiktams duoda dvariškiai, juokdariai, pats Karalius

Didžioji Karaliaus karūna,
būki visada auksinė!
Dieną naktį spindėk,
Karaliui karaliauti padėk!

Didysai Karaliaus švarke,
sergėk karališką tvarką!
Kad tave gerbtų ir bijotų,
nepraustaburniai kad nelotų!

Karaliaus diržo sagtiẽ,
šviesk vidury nakties!

Petnešos, naktiniai baltiniai,
būkit pavyzdingi valdiniai, –
nepalikite visagalio
mūsų Karaliaus!

Didžioji nosine, žerėk,
Karaliaus nosį prižiūrėk!
Kad valdytų visus galingai!
Teisingai ir išmintingai!

Didieji Karaliaus batai,
veskit, kiek akys mato,
Karalių per karalystę
ir niekada nepaklyskit!

Dantų krapštukai ir šukos,
paklusnios Karaliui būkit!
Kad valdytų visus galingai,
teisingai ir išmintingai!

Iš aukso, auksine, auksiausia
šakute, pati sidabriausia!

Didžioji šakute Karaliaus!
Būk visad ant stalo!

Kad valdytų visus galingai,
teisingai ir išmintingai!

Didžioji Karaliaus lazda!
Būk po ranka visada!
Kad valdytų visus galingai,
teisingai ir išmintingai!

Sakant šitas odes Karaliaus daiktams, rūmų sargyba apsupa avinėlių, laiko jį kaip piktadarių. Karalius, užsiėmęs savo daiktų „tvarkymu“, viso to nepastebi

KARALIUS.

Tegul būna taika ir ramybė!
Te visiems karūna mano žiba!
Tegul nieks niekada nesipyksta!
Tegul nieks niekada neįvyksta!
Tegul nieks niekada nė už nieką!
Tegul taip visada ir palieka!

DVARIŠKIAI.

Tegul nieks niekada neįvyks!
Tegul šitaip per amžius paliks!

Šurmulys. Girdėt tvarkdarių sūksniai

ŠAUKLYS.

Kelią! Pikaizenui kelią!
Neša žinią Karaliui!
Svarbus pranešimas!
Svarbus pranešimas!
Pačios naujausios žinios!

VARNŲ CHORAS.

Turim Karalių!
Turėsime mėsos!
Turim Karalių!
Turėsime mėsos!

*Iškilmingai įeina Pikaizenas. Oriai išskleidžia
raštą – slaptą pranešimą*

PIKAIZENAS.

Rūmų sekliai praneša, kad:
prie sosto yra žmogus, kad:
jis yra pasivertęs avinu, jog
galim nelaimės sulaukt iš jo!

Nustebimas, dvariškių pritarimas

PIKAIZENAS.

Rūmų sekiai praneša, kad:
tasai žmogus netikras, kad:
jisai ne mūsų karalystės, jog
įsiveržė piktadarių gauja su juo!

*Nustebimas, pritarimas. Žiūri visi į avinėlių, lyg
tik dabar pamatę, koks jis piktadarys*

DVARIŠKIAI.

Šalin piktadarių! Valio Karaliui!
Apginti sosto garbę mes privalom!

Sargyba laiko avinėlių, kad nepabėgtų

PIKAIZENAS.

Visiems jums turi būti žinoma, kad:
pavogs jis deimantų spindėjimą, kad:
pagrobs jis vandenį, upes...

DVARIŠKIAI.

Pagrobs jis vandenį, upes...

KARALIUS.

Tegul nieks niekada nesipyksta!
Tegul nieks niekada neįvyksta!

PIKAIZENAS (*Karaliui*).

Jums pranešama, kad:
karalystę tamsa užeis,
kad:
saulė netekės ir nesileis,
kad:
nebus nei šviesos,
nei tamsos,
kad:
nebus teisingos tiesos,
kad:
karalystę aplenks diena,
kad:
nеспindės Karaliaus karūna!
Todėl:
visus kviečiu tart žodį,
teisingai, atvirai parodyt!

DVARIŠKIAI.

Nereikia mums to, kas neklauso
sosto aukščiausio!

PIKAIZENAS (*tvirtai*).

Karalystę aplenks diena!
Nustos spindėt Karaliaus karūna!

VARNŲ CHORAS.

Turim Karalių!
Neturim darbo!
Turim Karalių!
Neturim darbo!

DVARIŠKIAI.

Svetimų nereikia mums!
Jie mūsų ramybę mums drums!
Gyvens, kaip nenustatyta,
kaip įstatymuose neaprašyta!

JUOKDARIAI.

- O jei negalvodamas
ims jis galvoti...
- ...ko nereikia galvoti?

- O jei nesuprasdamas
ims jis suprasti...
- ...ko nereikia suprasti?

PIKAIZENAS.

Tai klausiu,
ką su avinu daryt?
Papjauti?
Ar iš karalystės išvaryt?

*Nusileidžia peilis. Kirviakaktis nesitveria
džiaugsmu. Avinėlių laiko sargyba, šalia jo – Elenytė.
Pritarimas, visuotinis sujudimas*

DVARIŠKIAI.

- Papjaut – pjaut!..
- Varyt – išvaryt!..
- Ryt – suryt!..

VARNŲ CHORAS.

Turim Karalių!
Turėsime mėsos!
Turim Karalių
Turėsime mėsos!

*Avinėlių užstoja visas pasakos pasaulis, žmoge-
liai scenovaizdžio „paraštėse“. Pasigirsta tarsi visos
gamtos choras*

Avinėlių pjaus,
pjaus,
avinėlis bliaus,
bliaus,
per baltą vilną,
per baltą vilną
raudonas kraujas
tekės,
tekės...

Išryškėja scenovaizdžio fonas. Tame fone – maža, pjesės pradžioj matyta Elenytė su Jonuku. Toji pasakiškoji Elenytė jau taip pat yra karalienė. Ten gražiau, kaip visada yra gražiau pasakoje. Elenytė atsiveikina su Jonuku

ELENYTĖ.

Avinėli Joneli baltas,
mano broli nekaltas.
Balta Jonelio ranka,
auksinė ėriuko pėda...
Brolio akelės šviesios,
ėriuko ragučiai tiesūs.
Mano tu broli,
nusvirs galva,
į mirties guolį guldys tave!

Vėl nušvinta visa karalystė

PIKAIZENAS.

Tai ką daryt su avinu, aš klausiu:
išvyt iš karalystės ar papjauti?

DVARIŠKIAI (*džiaugsmingai pritardami*).

Papjauti!

JUOKDARIAI.

...paliekant gyvą!

PIKAIZENAS.

Papjauti?!

DVARIŠKIAI.

Papjauti...

JUOKDARIAI.

...nepapjaunant!

PIKAIZENAS.

Papjauti visai?

DVARIŠKIAI.

Papjauti visai...

JUOKDARIAI.

Papjaunant ne visai!

PIKAIZENAS.

Papjauti,

kad būtų negyvas?

DVARIŠKIAI.

Kad būtų negyvas...

JUOKDARIAI.

...gyvai!

DVARIŠKIAI.

Papjaut negyvai!

JUOKDARIAI.

Papjaut negyvą gyvai!

Pikaizenas įsakmiai žiūri į Karalių

PIKAIZENAS.

Teisybė karalystėj turi viešpataut –
pagal įstatymus reikia pjaut!

JUOKDARIAI.

- Tiesa bus teisinga...
- ...kai melo nebus!
- Bus melas teisingas...
- ...tiesos kai nebus!

- Ir aš ten buvau...
- Viską mačiau!

- Visiems, kas tai matė...
- ...akis išbadė...
- ...kad nematytu, ką matė!

*Sujudimas, dvariškiai skiriasi padarydami taką.
Girdėti šūksmai*

- Tribunolas!
- Tribunolas!
- Skirtis!
- Skirtis!
- Avinėlių nuteis mirti!

Su Įstatymu įžengia Tribunolas

TRIBUNOLAS (*iškilmingai skaito Įstatymą*).

Klausiama - **ar**

žmogus gali būti avinas?

Klausiama - **ar**

avinas gali būti žmogus?

Atsakoma - **nes**;

žmogus nėra avinas!

Nes:

avinas nėra žmogus!

Jeigu:

avinas nėra žmogus

tai:

avinas yra avinas,

o žmogus yra žmogus!

Jeigu:

žmogus yra avinas,

tai:

tas avinas yra žmogus,

apsimetęs avinu!

*Tribunolas įdėmiai nužvelgia visus, net ir patį
Karalių*

TRIBUNOLAS.

Kas nesutinka su Įstatymu?

Tyla

TRIBUNOLAS.

Kas pritaria Įstatymui?

Visuotinis pritarimas, išskyrus Karalių

TRIBUNOLAS.

Įstatymo garbingojo vardu
apkaltinamas avinėlis tuo,
kad jis nepranešė visiems:
iš kur, kada ir kaip,
kokiais tikslais, kodėl
jis, būdamas žmogus,
pasivertė į bjaurų aviną,
prasmuko net į mūsų karalystę
kaip karalienės brolis!

Ar žinomi kam nors įstatymai,
pateisinantys tokią apgavystę?

DVARIŠKIAI.

Ne! Ne! Nežinom!

TRIBUNOLAS.

Ir štai
Iš jo minčių, iš eigasties,
iš jo akių spalvos,
iš jo kanopų ir alsavimo
sekliai nustatė, **kad:**
jis ruošiasi pagrobtį
deimantų šviesumą!

DVARIŠKIAI.

Deimantų šviesumą!

TRIBUNOLAS.

Mūsų įstatymų teisingumą!

DVARIŠKIAI.

Įstatymų teisingumą!

TRIBUNOLAS.

Mūsų laisvą alsavimą!

DVARIŠKIAI.

Laisvą alsavimą!

TRIBUNOLAS.

Jis nori Karaliaus karūną
nusavint!

DVARIŠKIAI.

Nusavint karūną!

*Dvariškiai su baisiausiu pasipiktinimu kartoja Tri-
bunolo žodžius*

TRIBUNOLAS.

Visus paliudyti kviečiu,
kad turi jis slaptų minčių,
kad jo nežinomi ketinimai jums
aiškūs,
kad jis pakeist teisėtą tvarką
taikos,
nors pats žmonių jis neteisėtų
išgalvotas
ir atsiųstas pas mus –
įstatymams išjuokti!
Tad įsakmiai paliudyti kviečiu,
kad turi jis slaptų minčių!

DVARIŠKIAI (*vienas po kito liudija*).

– Mačiau, mačiau – balta jo vilna,
bet neapykantos jis visas pilnas!
– O nekaltom akim jis nori mus apgauti,
mūs karalystės paslaptis išgauti!
– Jis nekalba! Visiems jis įdomus!
Bet tas tylėjimas yra prieš mus!
– Ką nors jis blogo sugalvos!
Nereikia nusikaltėliui galvos!

- Nereikia jam alsavimo, klausos!
- Nereikia jam ausų, akių šviesos!
- Nereikia vilnos jam, kanopų ir kaktos!
- Nereikia tų, kas aviną užstos!

PIKAIZENAS.

Todėl:

girdėdamas, kaip pritariate teisingumui,

todėl:

VALIO KARALIAUS IŠMINTINGUMUI!

Visi džiaugsmingai pritaria

TRIBUNOLAS (*pergalingai, iškilmingai*).

Pritariant visiems dvariškiams,

prašau, piktadarių suriškit!

Dvariškiai metasi prie avinėlio. Jis surišamas

Ryšėja „pasakos fonas“. Jonukas ir Elenytė. Dvaras lieka prietemoj. Karalių apšviečia ėriuko pėda – kaip kokia karūna

ELENYTĖ.

Kad tu nemirtum,

kad tu į žmogų atvirstum,

kad tu balsu prakalbėtum,
kad kruvinas kraujas nebėgtų,
kad brolio akim tu žiūrėtum,
kad visad gražiai vilkėtum,
kad brolio batukais avėtum.
Avinėli tu, broli mano,
kur mes dabar gyvenam,
prie vieno sosto stovėdami,
susimatydami - nesusikalbėdami?

Kad prie kapo tėvų nueitume,
kad pakalbėtume - du našlaičiai,
kad pareitume - eidami eidami,
kad apsidžiaugtume - verkdami verkdami,
kad užaugtume - augdami augdami,
kad vis būtume - būdami būdami...

*Elenytė ir Jonukas išeina. Suteimsta. Švieselė
suranda Karalių. Jis ją nori paliesti*

KARALIUS.

Kad aš valdyčiau
ėriuko pėdą,
vėjo šlamėjimą,
dangų giedrą,

paukščių skridimą,
žolės augimą...

CHORAS.

Kartą gyveno karalius,
jis valdė žemes ir jūras,
karaliaus įstatymų klaūse
vėjas ir žvaigždės...

KARALIUS.

Kad mano žodžiai
manęs klausytų,
kad mano akys
viską matytų...

CHORAS.

O kartą
galingas karalius
pamatė ant kelio
ėriuko pėdą,
ją norėjo delne palaikyt,
bet subiro pėda...

KARALIUS.

Kad aš nenumirčiau,
kad žemei gyvybę skirčiau,

kad dieną naktį
ėriuko pėda degtų...

CHORAS.

Ir senas sulinkęs karalius
iki šiol verkia
prie ėriuko pėdos...

KARALIUS.

Kad aš nenumirčiau...

Spindulys išeina

III DALIS

*Scenovaizdis tas pats. Karalius, dvariškiai, Žie-
žula, Elenytė su Jonuku.*

Karalystės „liaudis“ dirba savo darbus

*„Rūmai“, vadovaujami Pikaizeno, „mokosi“ rašto:
ir Karalius, ir dvariškiai, ir Varnų choras*

a - bè - cè

a - bè - cè

dè - e - ef

dè - e - ef...

Tuo metu dvariškiai perduoda vienas kitam kažkokią mums negirdimą žinią: matome tik suokalbiškus judesius

Pikaizenas seka pasaką, lyg kokią karalystės senovinę istoriją. Ją čia pat dvariškiai vaizduoja. Tai „rūmų teatras“

PIKAIZENAS.

a - bè - cè

ir taip toliau: pradėsime skaityti,
kad:

a - bè - cè

nuėjo kartą karalienė maudytūsi,
kad:

dè - e - ef -

ją Žiežula į vandenį įstūmė, kad:

dè - e - ef -

ir užėmė ji karalienės vietą, kad:

gè - haš - i -

pavirto Elena žuvim...

*Dvariškiai kartoja. Paskutinė frazė pavirsta
šnabždesiu*

PIKAIZENAS.

gė - haš - i -

pavirto Elena žuvim, nes:

jot - ka - el -

tokių dalykų turime neleisti mes!

*„Skaitant“ pasaką Elenytė suimama rūmų sargy-
bos: įvyksta „rūmų perversmas“*

PIKAIZENAS.

Todėl:

tegul to niekad karalystėje nebūna!

Todėl:

mes sakome kartu: VALIO KARALIAUS
IŠMINTINGUMUI!

*Juoda ranka nuima nuo Elenytės galvos karūną ir
uždeda Žiežulai. Žiežula apsimeta Elenyte ir užima
jos vietą. Elenytė uždaroma kalėjime, kuris yra kara-
lystės „paraštėse“.*

Karalius to „rūmų perversmo“ nepastebėjo

KARALIUS.

Tegul būna taika ir ramybė!
Te visiems karūna mano žiba!
Tegul nieks niekada nesipyksta!
Tegul nieks niekada neįvyksta!
Tegul nieks niekada nē už nieką!
Tegul taip visada ir palieka!

DVARIŠKIAI.

Tegul nieks niekada neįvyks!
Tegul nieks niekada nesipyks!
Tegul šitaip per amžius paliks!

JUOKDARIAI.

- Tegul niekas nebūna niekam!
- Tegul niekam palieka niekas!
- Te nuobodžiai būna nenuobodu!
- Tegul niekas išgeria nuodų!
- Tiek metų nėra karų!
- Žemės drebėjimų ir marų!
- Viskas eina lėtai!
- Karaliai keičias retai!
- Kad nukristų bent kometa!
- Ar apvirstų bent karieta!
- Kad man nors nakčia

- išaugtų liežuvis didelis!
- Atsigulčiau štai čia
ir laižyčiau sau Antarktida!
- Kad ant galvos kam išaugtų medis!
- Kad tam medy kukuotų gegė!

*Atėjo eilė ir avinėli „suipti“. Jį vėl apsiaučia kaip
kokį piktadarį. Vėl „išikiša“ pasakos jėgos. Temsta,
gęsta ėriuko pėda. Karalystė sunerimsta*

KARALIUS.

Kas atsitiko? Kokia bėda?!
Gęsta ėriuko pėda!
Karūną palieka šviesa!
Temsta karalystė visa!

DVARIŠKIAI.

Kas čia daros? Kas čia daros?

JUOKDARIAI.

Žiurkės mėnesiui skelbia karą!

*Išryškėja pasakos fonas. Ten Elenytė, žuvim
paversta, ir jos brolis Jonukas. Skamba varpelis*

ELENYTĖ.

Avinėli broleli,
pašauk mane,
pašauk mane
žuvele Elena
marių dugne.

JONUKAS.

Negaliu, Elenėle,
esu avinėlis
baltas
be žmogaus balso,
už aukštų vartų
užvertas,
negaliu prakalbėti
į žuvelę nebylią
tamsiam marių gyly.

*Pasibaigus šiam Karaliaus „pokalbiui“ su pasaka,
dvariškiai vėl atsitokėja*

DVARIŠKIAI.

Kas buvo? Kas čia nutiko?

JUOKDARIAI.

To, kas nebuvo, to ir neliko!

DVARIŠKIAI.

- Susekti!
- Pranešti!
- Iširti!

PIKAIZENAS.

Kaltininką nuteisti mirti!

*„Dvaras“ sukyla ant kojų: ieškoma kaltininko.
Dvariškiai vienas po kito praneša surinktas „žinias“*

DVARIŠKIAI.

- Patikrintos karalystės sienos -
pro jas nepralindo niekas!
- Patikrinti karalystės raštai -
ir ten nieko nesurasta!
- Išuoštė vilkšuniai kiekvieną žodį -
ir tenai nieko neužuodė!
- Patikrinti visi raktai -
ir ten niekas nieko nerado!

JUOKDARIAI (*taip pat liudija*).

- Patikrintos kanopos, dantys, -
nerasta,
kad juose kas nors gyventų!

- Apklausti medžiai ir akmenys -
ir ten tokių dalykų neatmena!
- Patikrinti varnų lizdai, skruzdėlynai -
ir ten niekas nieko nežino!
- Perplautas upių smėlis!
- Apklaustos karalystės gėlės!

PIKAIZENAS.

Todėl:
mes turime parodyti narsumą!

Todėl:
VALIO KARALIAUS IŠMINTINGUMUI!

Apšvietimas keičiasi, neramiai pulsuoja. Karalius sunerimęs

ŽIEŽULA.

Karaliau didysai,
matai, kaip išblyško
visi dvariškiai,
visa karalystė!

KARALIUS (*bejėgiškai*).

Išblyško
visa karalystė?

Netikroji Elenytė – Žiežula pradedama raudoti apsimestinai, nenuoširdžiai

ŽIEŽULA.

Mano veidai balti,
manęs laukia mirtis.
Aš numirsiu, mane pakas,
sudės man negyvas rankas,
gėlės užges ir numirs,
naktim karalystė pavirs!

Mirsiu, Karaliau,
mano veidai išbalė!

KARALIUS.

Medžiai vysta,
gėlės vysta!
Kas išgelbės karalystę?
Kas man pasakyt galėtų,
karalienei kaip padėti?

ŽIEŽULA.

Kraujo reikia!
Avinėlio kraujo!
Viskas prisikels iš naujo!

Karalystė vėlei sužydės,
čia pavasaris tuoj prasidės!

DVARIŠKIAI.

- Elenytei reikia kraujo!
Avinėlio kraujo!

- Saulės šviesai reikia kraujo!
Kraujo! Kraujo!

- Upėms, jūroms reikia kraujo!
Avinėlio kraujo!

- Ir Karaliaus žodžiams kraujo!
Kraujo! Kraujo!

*Nusileidžia didelis, baisus peilis. Kirviakaktis
netveria džiaugsmu*

VARNŲ CHORAS.

Kai bus kraujo,
bus šviežios,
bus varnelėms
mėsos!

Vėl pasigirsta visų žmonių choras

Avinėlį pjaus,
pjaus,
avinėlis bliaus,
bliaus,
per baltą
vilną,
per baltą
vilną
raudonas kraujas
tekės,
tekės,
tekės...

PIKAIZENAS.

Todėl įsakau, kad...

Karalius tyli

Todėl įsakau, kad...

KARALIUS.

- Kodėl, kodėl manęs
mano žodžiai neklauso,

įsaku mano aukščiausių?
Kodėl mano žodžiai
neatsako man nieko?
Kodėl nepaklūsta jie
mano karališkai jėgai?

DVARIŠKIAI.

- Kraujo!
- Karaliaus žodžiams kraujo!
- Avinėlio kraujo!
Be kraujo!
Be kraujo
žodžiai neklauso
įstatymų aukščiausių!

ŽIEŽULA.

Įsakyk, įsakyk
savo žodžiams, karaliau, -
mano veidai išbalė!
Numirsiu -
liksi tu vienas
be karalienės!

KARALIUS.

O karaliene aukščiausia,
kaip tu brolių papjausi,

kaip tu brolio krauju nusiprausi,
kaip tu brolio krauju parausi?

ŽIEŽULA.

O didingasai Karaliau,
savo žodžiams duoki valią!
Tavo žodžiai tegu klauso
tavo įsakų aukščiausių!
Avinėlį brolių Joną
išgalvojo vien tik žmonės:
ubagai, girtuokliai, vagys
sau gyvenimą pasmaginti!
Aš neleisiu, kad prasčiokai
karalienę taip apjuoktų!

Kraujo reikia!
Avinėlio kraujo!
Viskas prisikels iš naujo!

DVARIŠKIAI.

- Apgavystė! Apgavystė!
- Apgauta karalystė!
- Papjaut!
- Avinėlį papjaut!
- Nuplaut!

- Gėdą nuplaut
Avinėlio krauju!

Aukštybėse vėl pasigirsta visų žmonių choras

Tai brolio kraujas
ant sesers rankų,
ant sesers rankų –
tai brolio kraujas
raudona gėle
žydės,
raudona gėle
žydės...

JUOKDARIAI.

- Ir aš ten buvau!
- Su liežuvio į sprandą gavau!
- Su dantim man galvą paglostė!
- Su ausimis mane apuostė!

PIKAIZENAS.

Todėl:

iš Karaliaus laukdami teisingumo,

Todėl:

VALIO KARALIAUS IŠMINTINGUMUI!

Visi laukia. Bet dvariškių judesiai lėtėja

*Karalystės personažai – lyg kas juos sapnuotų.
Pilka. Ryškios spalvos – tik pasakoj. Gęsta karūna –
ėriuko pėda. Pasakiškoj tolumoj – Elenytė žuvelė ir
Jonukas avinėlis*

ELENYTĖ.

Joneli broleli,
mane pašauk,
kai tave pjaus,
tinklais
mane apsiaus,
šilko tinklais
apsiaus,
mano vardo paklaus,
žmogaus kalba
į mus tars,
į žmones mus vėl
atvers.

JONUKAS.

Negaliu, Elenėle,
esu avinėlis
baltas,
be žmogaus balso.

Su paskutiniais žodžiais jie abu tolsta tolsta

Vienas Karalius tarp subliuškusių dvariškių. Jį gaubia vis didesnė tamsa. Apšviestos rankos ir veidas

KARALIUS.

Kodėl man ranka nepakyla?
Kodėl mano žodžiai nutyla?
Ar kraujas jiems duos teisingumo,
išmintingumo?

CHORAS.

Kartą gyveno karalius,
buvo didelė jo karalystė,
didesnė už jo akis:
visą šimtmetį eidavo mintys
lig jos pakraščiu...

KARALIUS.

Kodėl jie negirdi, kaip upės
teka be kraujo, kaip supas
meldas, kaip paukštis
pavasario šaukiasi?

CHORAS.

Ant delno jisai pasidėjęs
apžiūrėdavo kalnus,
kaip smėlį –
pro tarppirščius leisdavo
nesuskaičiuojamas savo šalis.
Bet nemokėjo jisai suskaičiuot
vienos
ėriuko pėdos...

KARALIUS.

Kodėl jie nemato, kur baigias
vandenys, žemė ir laikas?

CHORAS.

Išmintingas buvo karalius:
jis suprato žemės gelmes
ir kalbėdavosi su dangumi
savo žvaigždžių kalba.
Bet, radęs ėriuko pėdą,
nemokėjo jos kelio paklaust.
Ir pravirko karalius
prie ėriuko pėdos.

*Karalių apgaubia tamsa. Jis keliasi, išeina paskui
žaltvykslę, palikęs visus karališkus atributus, išeina
į ten, iš kur atėjo*

Varpelis. Vis mažėdamas spindulys išveda žmogų

Uždanga

Žemės duktė

VEIKĖJAI LĖLĖS

TĖVAS

MOTINA

AŽUOLAS

UOSIS

BERŽAS

DREBULĖ

EGLĖS BROLIAI – keršto vykdytojai

ŽALČIAI – mitologinės tiesos vykdytojai

Įvairūs vandens gyviai ir gaivalai

VEIKĖJAI AKTORIAI

EGLĖ

ŽILVINAS

Scenovaizdis dinamiškas, keičiasi pagal nuotaiką, situaciją. „Žemė“ ir „jūra“ yra greta, vienu metu, viena per kitą persišviečia, viena kitą užgožia. Žemė – tai senas kaimas, jau įgijęs tolimą pasiakišką atspalvį. Tai tėviškės, vaikystės prisiminimas. Jo buvimą nuolat jaučia ne tik Eglė, bet ir jos vaikai. Bet jame – kaip kokiame prisiminime – gyvi žmonės jau gyventi negali. „Tikri“ žmonės gyvena jūroj. Bet čia prarandamas ryšys su praeitim: Eglės vaikai jau nežino savo „vardų kilmės“, ryšio su gamtos pasauliu, nors ir nujaučia savo kitą prasmę. Todėl bandymas grįžti į „senąjį kaimą“ yra dramatiškas. Tų dviejų pasaulių prieštaravimas jaučiamas viso spektaklio scenovaizdyje.

PROLOGAS

Vandens gaivalija. Augalai. Žuvys. Praplaukia didelis šešėlis. Tai – Žilvinas

SKAITOVAS.

Gyveno vandens gelmėse
šalta ir bekraujė dvasia,
oda žvynuota apaugus,

be veido žmogaus, be draugo.
Tai Žilvinas buvo, žaltys,
visas tamsus kaip naktis –
tik su žmogaus širdimi...

Žiūrėdavo jis naktimis
pilnomis žiburių akimis
į tolimą krantą, tenai
buvo žmonės, keliai ir namai.
Nesiskirdavo jis su gelme –
buvo žemė jam – mirtina...

*Jūra lėtai nuslūgsta. Kitam krante – Eglės tėvų
namai. Labai maži tėvai, broliai. Eglė – taip pat lėlė,
matoma iš labai toli*

*Jūra labai rami. Maži balti laiveliai. Eglė su sese-
rimis maudosi, krykštauja*

SKAITOVAS.

O ten, toli, pamary,
gyveno sesių būry
Eglė – jauniausia duktė,
draugių vis apsupta,
nerūpestinga, linksma,

brolių, tėvų mylima.
Žaidė su jūros banga,
nežinojo, kas laukia ir ką
kartą palies jos ranka...

EGLĖ.

Žaltys!..

*Didelis šešėlis laiko jos marškinius. Tai Žilvinas.
Ji maža, žaltys – didelis*

ŽILVINAS.

Ko taip jaudinies, mergele,
einame abu į gelmę.
Jūros giliame dugne
pažadėk man būt žmona.

EGLĖ.

Kur matyta, kur girdėta,
kad už žalčio kas tekėtų!
(*Juokiasi*)

ŽILVINAS.

Ar tekėsi – tavęs klausiu:
marškinių kitaip negausi...

EGLĖ (*juokais*).

Na gerai gerai – tegu,
šliužai, už tavęs teku...
Na, tai marškinius jau duok,
te greičiau tave vanduo
praryja...

Sukyla stichija, viską užgoždama

EGLĖS PAGROBIMAS

*Viską užliedama, į sceną verčiasi švytinti banga.
Jūros alsavimas. Persišviečia krantas, sodybos. Žalčio šešėlis, jūros gyviai ir augalai. Tai audros sujungta gelmė. Pieno puta, kraujo puta. Verksmas, beveik rauda. Tarp didelių lelijų – maži Eglės tėvai. Juos tuoj pat užlieja banga. Žalčių kaimenė. Kaip kokiam žalčių aptvare blaškosi Eglė. Žalčiai keistai šnypščia, ošia*

opršt – opršt

uvžž – uvžž

opšrt

uvžž

*Žalčiai kaip daugybė rankų užtveria Eglei kelią
į ten, kur matyti jos tėviškė, jos tėvai pro bangas.
Eglė nori iš jų išsiveržt*

EGLĖ.

Kur aš esu?

Kodėl man taip baisu?

Girdėti žalčių gargaliavimas, šnypštimas. Jie kviečia Eglę, ragina

ŽALČIAI.

Tavęs laukia išrinktasis!

Mylimasis!

Tau skirtasis!

*Eglės broliai su dalgiais – tarsį eina prieš žalčius.
Bet žalčių jie nepasiekia. Tai kitas pasaulis*

BROLIAI.

Atkeršysim žalčiams!

Neprašytiems svečiams!

Vienas po kito, vis grėsmingesniais balsais

Atkeršysim!
Atkeršysim
Atkeršysim!
Atkeršysim!
Atkeršysim!

*Pro bangų ošimą ir brolių keršto žodžius girdėti
tėvų rauda*

TĖVAI.

Kam tu mus palikai,
su balta puta išnykai,
kieno tu kalba kalbėsi
kieno rūbus tu velėsi,
šliužų svetimų apsupta
jūrų giliausiam krašte?

*Bangos verčiasi, jose viskas pranyksta: tėvų ir
brolių balsai, saulės šviesa. Eglė pamato, kad liko
tik su žalčiais*

EGLĖ.

Kaip tamsu
tarp šliužų!
(*Tarsi atsikvošėjusi*)

Iš kur jie? Kas jie?
Mano nauja giminė?

*Tik neramios gėlmės, tik gelmių šviesa, tik žalčiai
ir nepažįstami gaivalai. Eglė jau nežino, kur veržtis*

ŽALČIAI (*šnypšdami*).

- Turi žodį ištesėti
ir už Žilvino tekėti!
- Štai žiūrėki - išrinktasis!
- Mylimasis!
- Tau skirtasis!

Dabar Eglė pamato atokiau stovinčią figūrą: veidas - žalčio kaukė, pilna skausmo. Rankos rangosi kaip žalčiai. Žybčioja žalčio oda

Eglė atšoka, atsimušdama į žalčių „aptvarą“. Žilvinas tiesia rankas-žalčius. Blyksi neramūs gelmių atspindžiai, apšviesdami Eglę, pilną nežinios, nerimo. Praplaukia baugūs šešėliai

EGLĖ (*traukiasi*).

Ne! Ne! Negaliu žiūrėt į tą veidą,
į tą odą! Paleiskit mane! Paleiskit!

ŽILVINAS (*rankos judesiu sulaiko Eglę*).

Stok! Tavęs aš nepaliesiu,
kol tu žodžio netesėsi:
sutikai man būt žmona
jūros giliame dugne!

EGLĖ (*maldaujančiai*).

Ne! Ne! Paleiskit mane!

ŽILVINAS.

Žemės tolimos mergele,
tu atgal nerasi kelio,
jei manęs nepamylėsi,
mano veido nepaliesi!
Jūros žvaigždėmis papuošiu,
aš tau rūmus atiduosiu,
visą jūrų karaliją,
vandeniją,
gaivaliją!

EGLĖ (*lyg pati sau*). Kodėl aš neužmušiau... Kodėl
aš neužmušiau žalčio marškinių rankovėj!

ŽILVINAS.

Mano siela nepikta,
tik žmonių ji užmiršta:

jie mane pamatę
muša kaip gyvatę!
Tu manęs juk pagailėjai
ir pasižadėjai!

Žilvinas eina artyn. Eglė traukiasi

EGLĖ. Neik! Neik artyn!

ŽILVINAS.

Be žmogaus, be draugo
siela man apaugo
ta slidžia žvynuota oda,
šituo šarvu juodu!

EGLĖ. Aš tavęs nepažįstu, nenoriu, nematau,
negirdžiu, nesuprantu...

ŽILVINAS.

Tik paliesk mane, pažinsi,
mano veidą man gražinsi.
Tu matei mane seniai,
mano žvilgsnį pažinai,
kai į tolumą žiūrėjai –
ten, kur vandenys mirgėjo,

o tave sūpavo bangos –
mano rankos...

(Taikiai, maldaujamai)

Štai palieski slidžią, juodą
mano odą!

*Eglė traukiasi, įsigali stichijos. Apstoję žalčiai
čaižo Eglę lyg rimbai*

ŽALČIAI (*greitakalbe*). – Paliesk!

– Paliesk! – Paliesk!

– Paliesk! – Paliesk!

*Pilna baimės ir pasibjaurėjimo, nematydama
kitos išeities, Eglė atsargiai paliečia žaltį. Sudunksi,
nukrisdama žalčio kaukė. Nušvinta jūra. Eglė nuste-
busi, – lyg kažką atpažino. Eglė ir Žilvinas dabar –
du jauni žmonės*

ŽILVINAS. Ar mane dabar pažįsti? Aš žmogus...

EGLĖ. Pažįstu...

Pasitraukia gaivalai. Apsiramina jūra: jos vanduo pilnas baltų laivelių. Pro mėlyną vandenį – tėviškės krantas. Jūrą ir krantą perauga eglė, tarsi suvienydama tuos du pasaulius

Eglė ir Žilvinas eina – lyg susitikę po ilgo nesimatyto. Jie eina į kitą gyvenimą, nušviestą pasakiškos jūros šviesos. Juos lydi daina

Ką pasako žodis žodžiui,
ką žvaigždė pasako žvaigždei?
ką atsako jūra žemei,
ką banga atsako bangai?

DEVYNERI METAI

Jūra, krantas. Tėviškė. Medžiai – Eglės ir jos vaikų „vardai“. Jie tarsi auga iš jūros dugno, o jų viršūnės – tėviškėj

Devyni broliai su dalgiais – šienauja. Dalgiai čerškia. Po kiekvieno mosto nukrenta žiedas ar augalas, palydimas žodžių:

- Laukēm Eglēs metus!
- Laukēm dvejus metus!
- Laukēm trejus metus!
- Laukēm ketverius metus!
- Laukēm penkerius metus!
- Laukēm šešerius metus!
- Laukēm septynerius metus!
- Laukēm aštuonerius metus!
- Laukēm devynerius metus!

Broliai eina ir nueina

*Eglēs tēvai tarp lelijų didelēm žemdirbių rānkom ir didelēm basom kojom, išpaišytom gélėmis.
Jie žiūri į jūros toli, į ten, kur išnyko Eglė*

SKAITOVAS.

Nei žinios, nei žodžio, anei balso,
tik miglotas tolis, bangos baltos,
tuščias jūros kelias, vėjais grįstas:
niekas nepareina, nesugrįžta...
Temsta, temsta jau senelių akys,
o gelmė jiems nieko neatsako...

Miglotoj, labai gražioj gelmėj du jauni žmonės – Eglė ir Žilvinas. Jie tarsi apgaubti tinklu. Visi jų rūmų atributai beveik neįžiūrimi. Pro juos praplaukia žuvys, kibirkščiuojantys gyviai, vandens augalai. Visi tamsieji gaivalai iš šių gelmių pasitraukė

Vienas prieš kitą stovi Eglė ir Žilvinas. Meilūs, bežodžiai jų kuždesiai

Žilvinas įduoda Eglei švytintį kamuolį, kurio siūlas nueina neužmatoma gelmių kryptim

SKAITOVAS.

Taip, kaip žemę, Žilviną ji pamylėjo,
taip, kaip tėviškės gėles, kaip vėją,
supantį bangas – ir ji negrižo,
tarsi šilko siūlu prisirišo
ji prie Žilvino...

Ir nepamatė,

kiek prabėgo metų...

Ažuolas taip gimė...

Uosis gimė...

Beržas gimė...

Ketvirtoji gimė Drebulė...

Po kiekvienos skaitovo frazės nusileidžia pintinėle su Ažuolu, Uosiu, Beržu, Drebule. Kiekvieną jų atėjimą į pasaulį palydi džiaugsmingas bežodis choras. Kiekvienas jų prinešamas prie savo medžio kamieno, kurio viršūnė tėviškės peizaže išskleidžia šakas ir gražiai sulapoja. Tarp tų medžių – Eglės tėvai

TĖVAI.

Kas tą mišką pasėjo?

Kas jį prižiūrėjo?

Kiek čia lapų žalioja,
mūsų akys nesuskaičiuoja.

Kaip susikalbat šakomis
oždami, oždami,
kaip susimatot tylėdami,
šaknimis viens kitą lytėdami?

(Kreipiasi į eglę)

Ką tu matai?

Ką tu galvoji?

Ko visada žalioji?

Ar tavo viršūnė

Eglės nemato,

ar šaknys negirdi,

ką ji mums sako?

(Kreipiasi į qžuolą)

Kas tave sodino,
kas tave daigino,
kas tave augti
gražiai išmokino,
kas duoda stiprumą
ir aukštumą?

(Kreipiasi į uosį)

O kas gi
prie kelio
užnešė tavo sėklelę?
Kas davė tau
uosio vardą?
kas tavo lapus
iškarpo?

(Kreipiasi į beržą)

Kada išdygai?
Kas lygiai lygiai
tave siūbuoja,
plaukus šukuoja
tavo ilguosius,
žaliai žaliuosius?
Kas tavo krūtinę
baltai dabina?

(Kreipiasi į drebulę)

Kaip tu užaugsi,
prie ko priglausi
savo rankas –
trapias šakas?
Iš ko tu gausi
savo mirgėjimą,
ankstyvą, skaudų
lapų virpėjimą?

Mirguliuojančioj jūroj persiverčia gėlmė. Žilvino rūmai. Ten ramu, jauku. Už sienų – augalija, gyvūnija, vandenija. Eglė, jos vaikai – Ažuolas, Uosis, Beržas, Drebulė. Kiekvienas – prie savo „kamieno“. Bet savo vardo „viršūnės“ nė vienas nemato, nes viršūnė ten, žemėj, saulės apšviesta. Žilvinas paskendęs savy. Eglės rankose atpažįstame jai įduotą kamuolį. Ji vynioja siūlą, židiny kūrenas ugnis, ugny tupi rupūžė, o iš jos nasrų tęsiasi ir tęsiasi nesibaigiantis siūlas. Šiaip visa aplinka kasdieniška, „žemiška“, nežemiškas tik vandenų pasaulis už sienų

Eglė dainuoja vaikams. Vaikai karstosi Egle, ji nepiktai nuo jų ginasi. Labiausiai išsiskiria Drebulė – tikra verksnė

EGLĖ.

Mintys, bėkit paskui siūlą,
bėkit, bėkit į kelionę,
nusilenkit tėvui, motinai,
labą dieną pasakykit
kiekvienam lelijos žiedui,
kiekvienam takeliui, medžiui,
kiekvienam atsiminimui,
tėviškėje paliktam.

Apsakykit, mano mintys,
kad man gera čia gyventi,
pasakykit vardą Žilvino,
vardą Ažuolo ir Uosio,
vardą Beržo, Drebulės –
mano mylimų vaikų...
Apkabinkit, mano mintys,
tėviškėj vaikų medžius.
Mano mintys ilgos ilgos,
siūlas dar už jas ilgesnis...

ĄŽUOLAS (*rimtai, oriai*). O į ką panašus ąžuolas?
UOSIS (*kietai, bet geraširdiškai*). Uosis?
BERŽAS (*švelniai*). Beržas?..
DREBULĖ (*kiek maivydamsi*). Drebulė?..
VISI. O eglė? O eglė į ką panaši?..

*Vaikų klausimai Eglei netikėti. Nėra atsakymo –
čia nieko panašaus nėra*

EGLĖ. Jie panašūs... į ąžuolą, į uosį, į beržą, į
drebulę... Būdami maži, jie auga po eglės skara.
Paskui eglė miršta, o jie vis auga, lenktyniauja –
kaip ir jūs...

VISI. Jie panašūs į mus?..

AŽUOLAS. Į ąžuolą?

UOSIS. Į uosį?

BERŽAS. Į beržą?

DREBULĖ (*svygnoja*). Nenoriu būt panaši...
Nenoriu...

AŽUOLAS. Ir tu numirsi?..

UOSIS. Ir tu numirsi, kaip numiršta eglė?..

BERŽAS. ...kad mes augtume?..

DREBULĖ (*klykia pargriuvusi, muša kojom*).
Nenoriu augt... Nenoriu augt...

AŽUOLAS. Leisk geriau pas tikrą ąžuolą. Medžiu
augsiu...

UOSIS. Leisk pas uosį...

BERŽAS. Leisk pas beržą...

*Žilvinas pasižiūri, vaikai nutyla. Kamuolys didėja
didėja, siūlas ilgėja ilgėja*

ŽILVINAS.

Gale siūlo auga ažuolas,
auga uosis, auga beržas,
gale siūlo – drebulė.

Gale siūlo eglė auga
šakomis vaikus apglėbus...

Ilgas siūlas, daug ilgesnis
negu mintys...

(Vaikams)

Netrukdykit, vaikai,
mintis nutrauksit!

*Eglė sparčiau vynioja, o virš jos, virš jūros, virš
Žilvino rūmų – tėviškės krantas. Jis čia pat, bet nepa-
siekiamas.*

Ten viskas sustingę – kaip atminimų paveiksle

EGLĖ.

Siūlas ilgėja ilgėja,
kamuolys didėja didėja,
tolsta ir tolsta krantas,
kur buvo mano gyventa,
toliau ir toliau saulė teka,
jau negirdžiu, ką pasako

viens kitam susiglaudę
du tēvai žilaplaukiai.

Jūra gili gili,

mano žodžiai toli toli...

AŽUOLAS. O į ką panaši žemė?

UOSIS. Į ką panašūs žodžiai?..

BERŽAS. Saulė į ką panaši?..

EGLĖ. Saulė? Saulė panaši į... šviesą, į žodžius -
į viską...

DREBULĖ (*muša kojomis*). Noriu būt panaši į
viską... Noriu būt panaši į viską...

Žilvinas vėl visus sudraudžia žvilgsniu

ŽILVINAS.

Gale siūlo saulė teka,
gale siūlo paukščiai kyla,
gale siūlo žemės krantas
su žmonėm, šviesa, sodybom.
Ilgas siūlas, daug ilgesnis
nei per dangų saulės kelias...

(*Vaikams*)

Netrukdykit, vaikai,
mintis nutrauksit!

Eglė dar greičiau vynioja siūlą. Auga įtampa

DREBULĖ. Noriu siūlo galo... Noriu siūlo galo...

*Drebulė stveria siūlą, bet Žilvinas ją žvilgsniu
sudraudžia*

EGLĖ.

Mielos man tos ilgos mintys,
šitas būstas, jo ramybė
vandenu tamsioj gelmėj...
Žvilgsnis Žilvino ir akys
keturių vaikų – man mielos.
Tiktai kojos nepamiršo
tėviškėj nė vieno tako,
mano akys vis sapnuoja
veidus seserų ir brolių,
mano žodžiai vis atsimena
duoną, ką mane augino.

Noriu tik pasiklausyti,
ką atsako medis medžiui,
kaip ant aukšto jūros kranto
vardas vardą susitinka...

Dar norėčiau pamatyti,
kaip vaikai apsikabina
tėviškėj su savo medžiais,
žemės vardą atpažinę...

VAIKAI. Iš kur žinai, kokie mūsų vardai?.. Iš kur žinai?..

EGLĖ.

Kai dar žemėje buvau,
pažinau aš jus iš medžių:
iš karpytų uosio lapų,
iš beržų šnekaus ošimo
ir iš ąžuolo tiesumo,
ir iš drebulės mirgėjimo,
kada jūsų dar nebuvo,
kai sėdėdavau ant kranto
gale jūros...

SŪNŪS. Kur mes buvom, kai mūsų nebuvo?.. Ar mes buvom gyvi, kai mūsų nebuvo?..

DREBULĖ. Noriu būt tenai, kur mūsų nebuvo!.. Noriu būt tenai, kur mūsų nebuvo!.. (*Muša kojom į žemę*)

Kad greičiau pasirodytų siūlo pabaiga, vaikai tempia jį, jis tįsta. Žilvinas sudraudžia vaikus žvilgsniu

ŽILVINAS.

Gale siūlo – pieno puta,
gale siūlo – kraujo puta,
gale siūlo – tai, kas buvo
ir kas bus – yra kartu.

Ilgas siūlas, jis sujungia
jūros gelmę su dangum.

Ilgas siūlas, ilgas ilgas –
ligi vakaro, lig amžių...

(Vaikams)

Jeigu norit, štai nukirsiu –
ir bus galas...

VAIKAI.

– Norim!

– Norim!

– Norim!

– Norim!

– Norim!

– Norim!

Žilvinas nukerta siūlą. Tarsi nukertama gyvenimo rutina, vienodumas, kuris neleido Eglei pajudėt. Dabar ji gali atsitiest. Gilus atodūsis. Rupūžė židiny

užsiliepsnoja. Degdamas iš židinio iššoka kažkoks gaivalas, kuris tuo siūlu laikė surišęs abu pasaulius, abi jo kryptis. Dabar jaučiam, kad pasaulis atsiveria žemės, saulės, Eglės tėviškės kryptim. Kita kryptis – į gelmę, į tamsą, į gaivalų pasaulį

Eglė, Ažuolas, Uosis, Beržas, Drebulė laiko vieną siūlo galą, Žilvinas – kitą, kuris veda į gelmę

ŽILVINAS.

Štai ir siūlo pabaiga!

Bus kelionė jums ilga!

Eglė, jos sūnūs, net ir Drebulė džiaugiasi būsima kelione. O Žilvino gelmė rūstėja, joje atsiranda kažkas „žaltiška“, tamsaus

VAIKAI.

Kaip visiems mums bus smagu,

kai iškilsim iš bangų, –

žemės tolimu krantu

eisime visi kartu!

ŽILVINAS.

Žemė nepriklauso man,

užginta ji, mirtina, –

bangose tepasirodau
su žvynuota žalčio oda.
Aš žmonių neatpažintas,
man gyvent tarp jų užginta.
Broliai ten su dalgiais laukia,
bet nežino, kaip pašaukti.

EGLĖ (*vaikams*).

Žilvinas paliks, jis rūmų
saugos tylą ir ramumą,
vandenioj mūsų lauks jis,
kol vardu mes jį pašauksim...
Tiktai niekam neištarkit
jo užginto vardo!

SŪNŪS. Neištarsim!.. Neištarsim!..

DREBULĖ. Nenoriu užginto vardo!.. Nenoriu
užginto vardo!..

ŽILVINAS.

Pagal siūlą
eisit devynias dienas,
viešėsit devynias dienas,
devintą dieną
ant jūros kranto
mane pašauksit:
Žilvine! Žilvine!

Mane pašauksit:
Kraujo puta!
Pieno puta!

VISI (*kartoja žodžius, lyg tai būtų koks apeigų choras*).

Žilvine! Žilvine!
Kraujo puta!
Pieno puta!

ŽILVINAS.

Gyvas ar miręs!

VISI.

Gyvas ar miręs!

ŽILVINAS.

Jei gyvas – pieno puta!

VISI.

Jei gyvas – pieno puta!

ŽILVINAS.

Jei negyvas – kraujo puta!

VISI.

Jei negyvas – kraujo puta!

ŽILVINAS.

Jei gyvas – pieno puta!

Jei negyvas – kraujo puta!

VISI.

Jei gyvas – pieno puta!

Jei negyvas – kraujo puta!

Žilvinas su kiekvienu atsisveikina

ŽILVINAS.

Egle, tau

sudie sakau,

judviem – Ažuole ir Uosi,

Berže, tau... Jūs sužinosit,

medžiai kas yra, žolė,

te pažaidžia Drebulė

su gyvais žiedais, su vėju,

te žeme pavaikštinėja,

žemės kalbą kad suprastų,

kelią kad atgal surastų.

Vandenioj jūsų lauksiu,

kol vardu mane pašauksit.

Kiekvienas savo balsu atsisveikina

AŽUOLAS. Sudie, tėve...

UOSIS. Tėve...

BERŽAS. Sudie...

DREBULĖ (*kiek irzliai*). Su...

EGLĖ (*rauda*).

Žilvine Žilvinasai,
ką sugrižus atrasiu?
Krauju nudažytą gelmę,
sunkesnę už sunkų kalną?
Ar gyvas manęs sulauksi,
ar pieno puta atplauksi?
Ar rasiu tave, ar atrasiu,
Žilvine Žilvinasai...

Eglė su vaikais nutolsta pagal savo siūlą. Rūmai tarsi išvėsta. Žilvinas eina prie paliktų daiktų. Bet jie išnyksta kaip per sapną. Girdėti jūrų stichijų gausmas, žalčių ošimas

opršt – opršt

uvzž – uvzž

opršt

uvzž

Žilvino rūmai tarsi apsitraukia migla. Jį apstoja žalčiai, grąžina jam žaltišką ranką ir kaukę, pilną skausmo ir laukimo. Jis lieka vienas vandens stichijoje – laukti žmogaus balso

DREBULĒS IŠDAVYSTĒ

Ta pati gelmē. Žilvinas žaltys apšviestas baugios gelmių šviesos

ŽILVINAS.

Mano rūmai išvėso,
namų ugnis išblėso,
šalta mano rankoms,
žaltiškoms, susirangiusioms.
Mano akims tamsu
be jūsų veidų šviesių.
Tarp stichijų ir tarp bangų
kas man padės būt žmogum?

Kreipiasi į patamsėjusius, jau nebegyvus vardu „kamienus“. Siūlą galai nesumegzti. Žilvinas nepasiekia siūlo, vedančio į aną, Eglės pasaulį

SKAITOVAS.

Vėl suposi bangose
tarsi bekraujė dvasia
Žilvinas – liūdnas ir vienas.
Metais pavirto dienos.

O Eglė laiminga, linksma
ėjo jau kranto žeme...

*Tėviškės pasaulis. Pasakiškas, šviesus. Eglė ant
ištiestų delnų neša į jį Ažuolą, Uosį, Beržą ir Dre-
bulę.*

*Paskui ją tai pakyla, tai nyslūgsta paskutinės
bangos*

*Štai ir namai tarp didelių lelijų, ir tėviškės
medžiai: eglė, ažuolas, uosis, beržas, drebulė. Ir
du tėvai, susiėmę už rankų, ir devyni broliai. Bet jie
jau „piešti“, pavirtę „menu“*

*Vieni kitiems gražiai nusilenkia: sveikinasi Eglė,
tėvai, broliai, augalai, medžiai, dangus su žeme*

*EGLĖ (tėvams, liesdama jų medines, nejudrias
kojas, rankas, veidus, akis, – kaip kokiam muziejui).*

Sveikos jūsų akys,
devynis metus pražiūrėtos!
Sveikos jūsų rankos,
devynis metus prarymotos!
Sveikos jūsų mintys,
devynis metus galvotos!

(Nusilenkia)

TĒVAI.

Sveika, dukrele,
sveiki, vaikeliai,
sveiki parējē
tēvu šalelēn!
Sveikinam jus gražiu
savo žodžiu!

(Nusilenkia)

Kad būtū gera jūsu akims,
kad gražu būtū jūsu mintims
tēvu šaly viešēti...

*Vaikai tuoj pasklinda po visą augaliją, karstosi
žiedais, viską smalsiai apžiūrinėja*

EGLĖ (*broliams*).

Pasiilgau jūsų darbų,
pasiilgau jūsų kalbų,
jūsų dalgių smagių,
jūsų rankų skubių!

(Nusilenkia)

*Broliai taip pat nusilenkia, bet kiek atsainiai,
nenuoširdžiai*

EGLĖ (nusilenkia augalams).

Sveiki, gražieji,
pasiilgtieji!

(Medžiams)

Sveiki, mielieji,
žemės aukštieji!

(Saulėi)

Sveika, malonioji,
šviesos pilnoji!

*Vaikai žaidžia. Jiems čia viskas nauja. Palaipsniui
jie atpažįsta medžius, augalus, saulės šviesą – viską,
ką jiems pasakojo Eglė. Tik Drebulė ir čia – vis prieš*

SŪNŪS (liečia).

- Štai žemė...
- Žemė?
- Žemė!

*DREBULĖ (klykia). Ne žemė!.. Nepanaši!.. Nepa-
naši į žemę!..*

SŪNŪS (*liečia*).

- Štai ažuolas!
- Uosis!
- Beržas!
- Drebulė!

DREBULĖ (*zurzia*). Ne drebulė. Ne ta drebulė!..
Ne tokia!..

Eglės broliai susimeta į vieną kūlį. Gal tai daugiau panašu į rugių gubą. Iš ten girdėt šnarėjimas: šu šu šu... Tai apie kažką šnabždasi broliai

SŪNŪS (*liečia*).

- Štai šviesa!
- Šviesa?
- Šviesa!

Sūnūs šviesą tarsį paima nuo augalų, jį prilimpa prie rankų lyg šviečiančios dulkės. Tą šviesą jie nori uždengt delnais, bet ji kyla, veda jų žvilgsnį aukštyn

SŪNŪS (*liečia*).

- Štai saulė...
- Saulė?
- Saulė!

DREBULĖ. Ne ta saulė... Nepanaši į saulę! Nepanaši...

TĖVAI (*Eglei*).

Neišaik, dukrele,
pasilik pas mus.
Užmiršai, atšaldei
tu tėvų namus!

Kam tau šitos jūros,
vandenių gelmė?
Nebegrįžk pas žaltį,
pasilik namie...

Tėvai kalba, laikomi Eglės rankose kaip kokie „eksponatai“

EGLĖ.

Vėlu man sugrįžti,
vėlu man pareiti...

Matau – nematydama,
girdžiu – negirdėdama,
kalbuos – nekalbėdama,
nepareidama – pareinu...

Viską užlieja lėta banga. Pro jos šviesą matyti brolių „guba“: jie kažką piktai šušena. Visa žemė matyt pro melsvą jūros rūką

Žilvinas. Švagžda žalčiai, apstoję Žilviną

ŽILVINAS.

Kaip gyvybei mano šalta!
Kaip sunku jai būti žalčiui!
Kaip ji verkia, kaip vaitoja
savo išnaroj juodojoj!..
Kas gi vėl sumegs į vieną
žemės gyvastį kiekvieną
su vandens melsva platybe,
su bedugnių amžinybe?

*Vis garsiau šušena brolių „guba“, ji vis ryškėja.
Jūros pasaulis tirpsta. Girdime brolių žodžius – lyg
kokį užkeikimą, senovinę apeigą*

BROLIAI:

- Neleisime Eglei išvykt!..
- Atkeršysim žalčiui!..
- Neleisime Eglei išvykt!..
- Atkeršysim žalčiui!..

- Užmušime šliužą!..
- Užmušim!..
- Nukirsime dalgiais!..
- Nukirsim!..

(Dviem skirtingo aukštumo tonais)

- Dalgiais! - Dalgiais! - Dalgiais!
- Dalgiais ! - Dalgiais!

Girdėti botago pliaukšėjimas. Auga įtampa, brolių balsai garsėja, greitėja, jie darosi nemaloniai šaižūs

Eglės vaikai tarsi pajunta pavojų. Jie taip pat susispiečia į „gubą“

- BROLIAI. - Išgaut vardą
- Išgaut žalčio vardą!
- Išgaut!
- Iš Ažuolo!
- Iš Uosio!
- Iš Beržo!
- Iš Drebulės!

(Įvairaus tono, įvairių intonacijų ir įvairiose vietose)

- Išgaut!
- Išgaut! - Išgaut! - Išgaut! - Išgaut!
- Išgaut! - Išgaut! - Išgaut!
- Išgaut! - Išgaut!
- Išgaut!

Atskiriamas Ažuolas. Jį apstoja broliai. Pliaukši botagai

BROLIAI (*kvočia*).

- Ką pasakė žaltys?
- Ką pasakė žaltys?
- Ką pasakė žaltys?

(Kylančia, greitėjančia intonacija)

- Ką pasakė?
- Ką pasakė?
- Ką pasakė?
- Ką pasakė?

Ažuolas neišduoda. Jį sviedžia šalin. Atskiria Uosį

BROLIAI.

- Ką pasakė žaltys?

- Ką pasakė žaltys?

(Rėžiančiai, monotoniškai)

Kąpasakėkąpasakėkąpasakėkąpasakėkąpasa-
kėkąpasakė

*Pliaukši botagai. Uosis tyli. BroLIAI jį sviedžia
šalin. Atskiria Beržą*

BROLIAI.

- Ką pasakė žaltys?

- Ką pasakė žaltys?

(Greitai – lėtai, aukštu tonu – žemu)

- Ką pasakė? – Ką pasakė? – Ką pasakė?

- Ką pasakė? – Ką pasakė?

*Beržas tyli. Jį nustumia. Atskiria zurziančią Dre-
bulę. Kai supliaukši botagai, ji surimtėja. Krūpčioja
nuo kiekvieno pliaukštelėjimo*

BROLIAI.

- Ką pasakė žaltys?

- Ką pasakė žaltys?

DREBULĖ.

Pasakė...

BROLIAI (*aukštas tonas žemėja, kol tampa beveik meilus*).

- Ką pasakė?

- Ką pasakė?

- Ką pasakė?

- Ką pasakė?

DREBULĖ.

- Pasakė...

BROLIAI.

- Pasakė?

- Pasakė!

- Pasakė?!

(*švilpia botagas*)

Auga įtampa. Tekstas pereina į rečitatyvą, kiek primindamas Žilvinui duotos priesaikos intonaciją. Bet joje jau girdėti išdavystė

DREBULĖ.

Pasakė – Žilvine Žilvine...

BROLIAI.

Žilvine Žilvine?!

(Pliaukši botagai)

DREBULĖ.

Gyvas ar miręs...

BROLIAI.

Gyvas ar miręs?

DREBULĖ.

Pieno puta, kraujo puta...

BROLIAI.

Pieno puta, kraujo puta...

(Pliaukši botagai)

DREBULĖ.

Jei gyvas – pieno puta...

BROLIAI.

Jei gyvas – pieno puta...

DREBULĖ.

Jei negyvas – kraujo puta...

BROLIAI.

Jei negyvas – kraujo puta?

Dabar broliai sviedžia šalin ir Drebulę – ji jiems jau nebereikalinga

Jūros gelmė pro melsvą rūką. Vienas Žilvinas. Jis džiaugsmingai suklūsta: atpažįsta žodžius. Rečityvą ritmiškai palydi dalgį čerškimas

ŽILVINAS.

Kokie žodžiai!.. Drebulė
Mane šaukia... Kaip toli
tie balsai... kaip jie artėja,
tarsi odą kas lytėja...

Dalgį čerškimas vis garsesnis, vis grėsmingesni nematomų brolių balsai, kurie jau visiškai užgožia Drebulę. Žilvinas patikliai eina balsų link. Didžiulis raudonas dalgis pakerta Žilviną. Viršutinė scenos dalis parausta, lyg per ją pereitų kraujo banga. Nuo Žilvino žmogaus atsiskiria žalčio šešėlis ir nueina į gelmes. Žilvinas – vėl žmogus, bet mirštantis. Nukrenta kamuolys, nesurišęs abiejų pasaulių. Baisus Eglės klyksmas

EGLĖ.

Žilvine! Žilvine! Žilvine!

*Ilgas ilgas Žilvino žvilgsnis į tolumą, link Eglės
balso*

ŽILVINAS

Kur gyvybę mano dėsit,
skaudžiai iš širdies išplėšę?
Kaip jos vardo jūs paklausit,
iš tamsos kaip ją pašauksit?

Kuo gyvybę nusikalto,
kam ją užmušėt kaip žaltį?
Ką ji darė? Vis gyva
sukosi aplink save...

EGLĖ.

Žilvine Žilvinasai,
kraujo raudoną rasą
neša atneša bangos.
Šaltos gelmėj tavo rankos,
tamsios gelmėj tavo naktys,
skaudžios gelmėj tavo akys...

ŽILVINAS.

Kuo nuplausit žemės kerštą,
Uosi, Ažuole ir Berže?..

Drebule, o tu mane
perskyrei jau su žeme...

Kas sujungs dabar gyvybę
su bedugnių amžinybe? –
Visad bus ten neramu,
nieks ten neturės namų...

Griūva viską triuškindama, gelmių tamsa

*Eglės tėviškė sustingusi, viskas nukreipta į jūros
tolumą, kur lygiu paviršiumi tolsta kraujo puta, nusi-
driekusi kaip nutrauktas siūlas*

*Broliai susimetę į „gubą“. Jie daugiau niekada
nepajudės. Vaikai glaudžiasi prie Eglės, supratę,
kad atsitiko nelaimė*

EGLĖ.

Nepareisime, nesugrišime,
negirdėsime, nematysime,
nenueisime, nekalbėsime,
tik stovėsime ir tylėsime,
kol medžiais pavirsime,
kol išdavystę atpirksime...

Eglė kreipiasi atskirai į kiekvieną savo vaiką. Juos priima, į savo „sielą“ įsileidžia vis kuris nors tėviškės medis

EGLĖ.

Mes liksime, vaikai, ant kranto,
stovėsime vienybėje kantriai...

(Ažuolui)

Tu auki tiesus ir galingas,
kad ažuolo siela nelinktų!

(Uosiui)

Tu nelūždamas vis linguok
ir niekados niekados neišduok!

(Beržui)

Būk geras toks pat ir teišus,
kaip saulės šviesa būk šviesus!

(Drebulei)

Drebule, tu vis virpėsi,
bet nieko išduot negalėsi!

(Visiems)

Egle aš ant kranto stovėsiu,

skara jus apgobus, žiūrėsiu,
kaip, vakaruos išduota,
supasi kraujo puta.

*Eglė ir jos vaikai sustoja medžiais. Čia daugiau
niekas nepajudės. Tyliai gęstant šviesai, girdėti daina*

Ką pasako žodis žodžiui,
ką atsako lapas lapui,
ką banga atsako bangai,
ką mirtis atsako?

Kraujo ką puta pasako,
ką atsako eglė, ąžuolas,
ką atsako beržas, uosis,
ką virpėjimu pasako
lapas drebulės?

Kur išeina bangos, medžiai,
kur visi keliai išeina?
Kraujo kas puta sugrįžta,
kas paklausia žemės vardo,
jūros vardo,
medžių vardo?

Uždanga